

Ludovít ŠUTARÍK

*I. interná klinika JLF UK
a UN Martin*

UTV, 23. november 2010

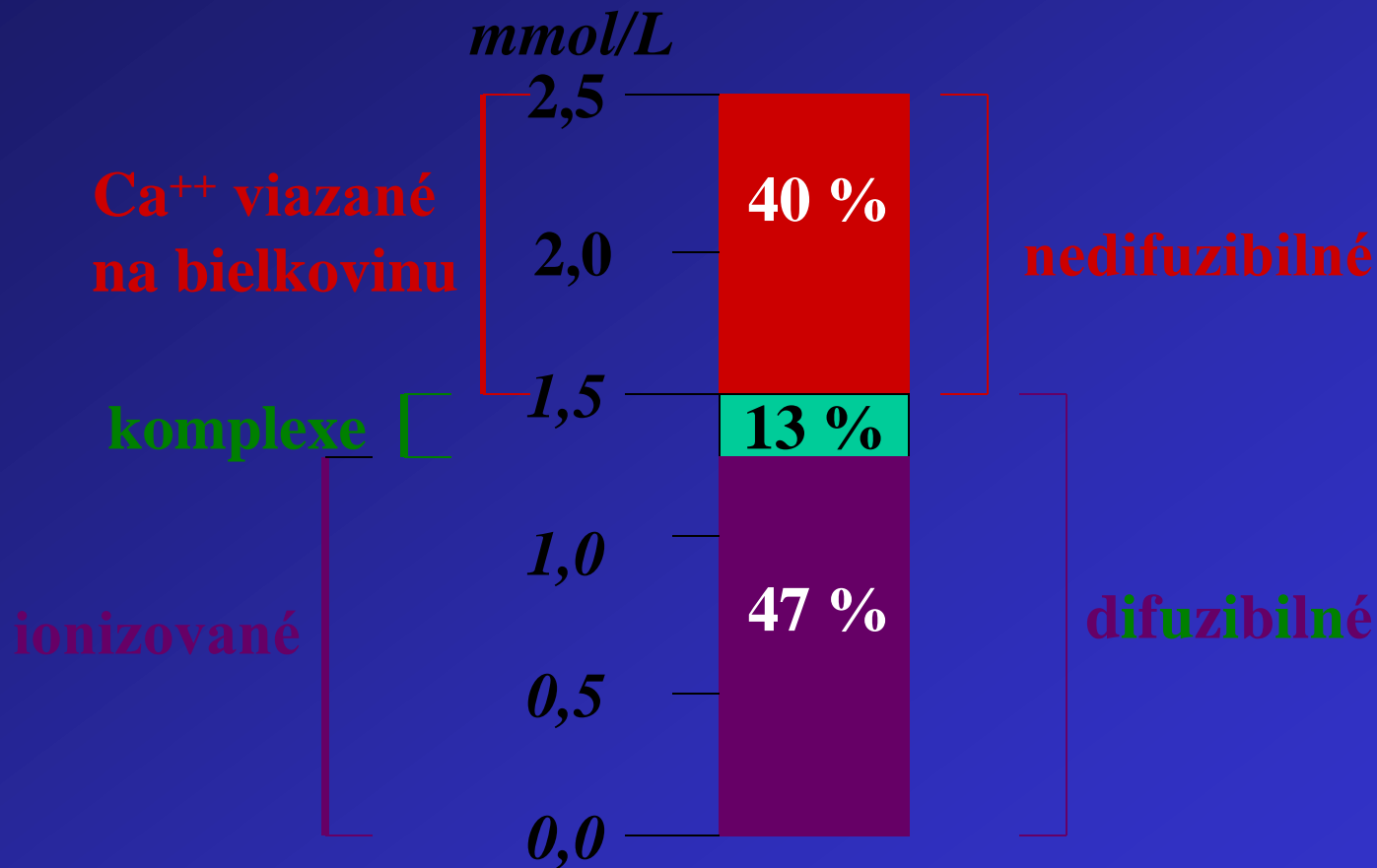
Choroby kostí

Poruchy metabolismu vápnika

- 99,5% vápnika je uložené v kostiach
/tzv. nepohyblivý vápnik (nevymeniteľný)
- 0,5% pohyblivý vápnik (vymeniteľný)
  - 7% z toho je v plazme, polovica
z toho: - ionizovaná
  - neionizovaná

Funkcie sérového kalcia

Hyperkalcémia

- zvýšenie nad 2,75 mmol/L
    - kritické cez 3,75 mmol/L
-

hyperparathyreóza - zvýšená produkcia parathormónu

Pagetova choroba

akútna osteoporóza z inaktivity

intoxikácia vitamínom D

nádorové ochorenia/ hlavne myelómy a lymfómy

HYPERKALCEMICKÁ KRÍZA

Hypokalcémia

- celkové kalcium menej ako 2,15 mmol/L
    - hlavne IONIZOVANÉ pod 1,0 mmol/L
-

Príčiny:

- *nedostatočný príjem vápnika
(viac ako 1 gr denne nutný!!!)*
- *nedostatok vitamínu D*
- *malabsorbcia*
- *alkalóza*
- *renalná insuficiencia*
- *akútna pankreatitída*
- *ostoplastické mts*

Metabolické kostné ochorenia:

- skelet tvorí 15 až 20% hmotnosti tela!!!
- kortikálna kosť(kompakta) – diafyzы dlhých kostí
- trabekulárna kosť (trámčitá a spongiózná)-
trámčitá kosť: stavce (70 až 90%), krčok
stehennej kosti (25%)
spongiózna kosť: vnútro tiel stavcov a
epifýzárne partie kostí

Metabolické kostné ochorenia:

- chemický hlavná súčasť OSTEOTID:
kolagén – hydroxyprolin a hydroxylizin
(90 až 95% nebunečnej kosti)
- 65% kostí tvoria minerálne soli
  - 85% hydroxyapatit
  - 10% uhličitan vápenatý
  - 0,3% fluoridu vápenatého
  - 0,2% chloridu vápenatého
  - fosforečnan horečnatý

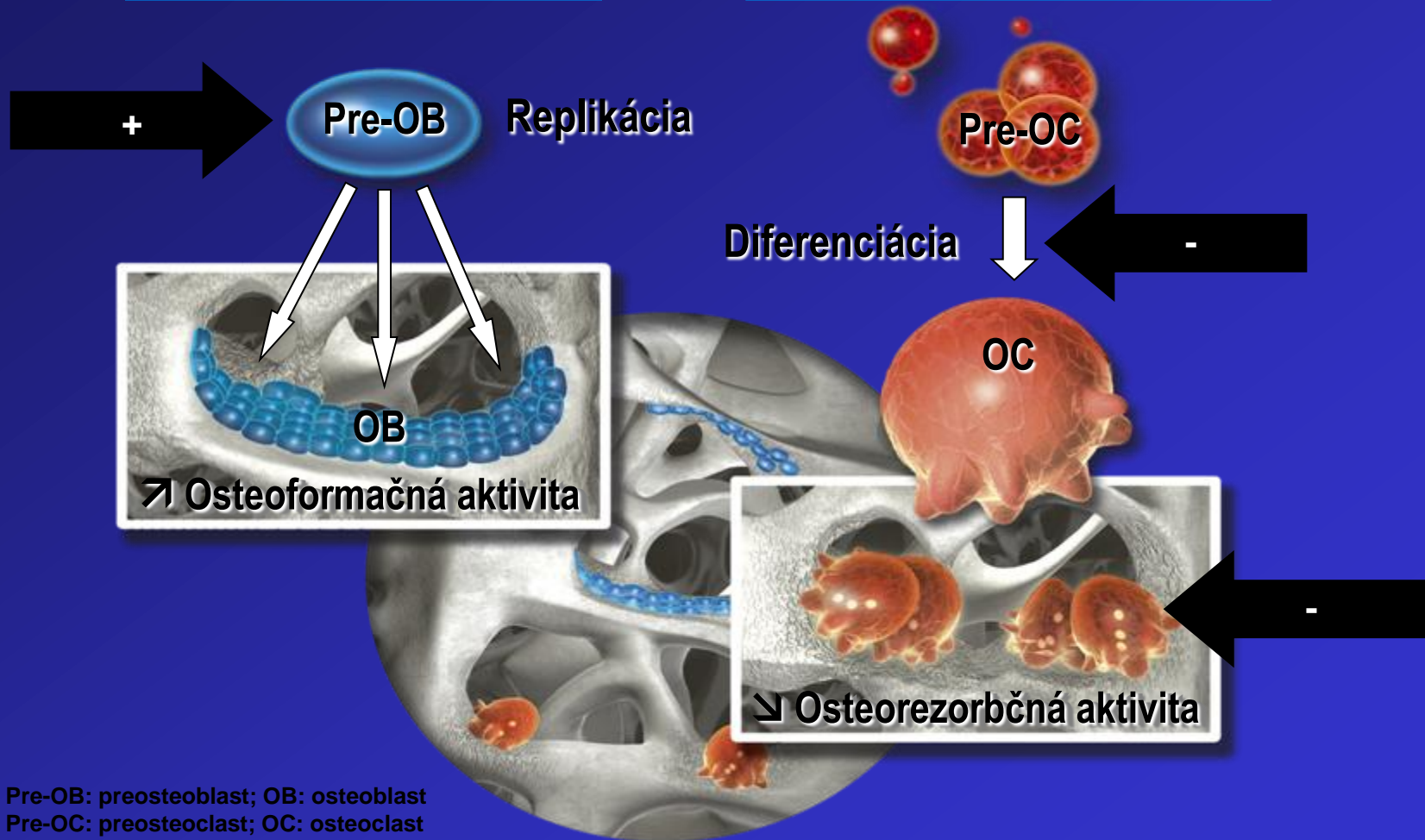

Metabolické kostné ochorenia:

- bunky: ostoklasty, ostoblasty, osteocyty
- tri fázy prestavby kostí:
  - rezorbčná osteoklasty
  - prechodná fáza osteoblasty
  - apozičná

➤ KOSTNÁ FORMÁCIA

➤ KOSTNÁ RESORPCIA

Typy kosti

- tri základné typy kostí - dlhé (kortikálna), krátke (trabekulárna) a špeciálna (napr. kosti lebky)
- dlhé kosti majú zvýšenou pevnosť v ťahu, trabekulárne kosti majú štruktúru prispôsobenú pre absorbovanie nárazov
- každá dlhá kosť má zakončenie (hlavicou) z trabekulárnej kosti, stred pozdĺžnej časti je vyplnený hubovitou kostnou dreňou

Známe metabolické ochorenia kostí:

- syndrom osteopetrózy
- syndrom osteomalácie
- syndrom osteodystrofie
- syndrom osteoporózy

syndrom osteopetrózy

- mramorovitost' kostí, nápadne zhrubnutá, hutná "mramorovitá" kosť s vymiznutím kostnej drene".
  - často transplantácie kostnej drene

syndrom osteomalácie

- defekt mineralizácie organickej matrix/
**chybná mineralizácia- mäknutie kostí-
rachitída**
  - Nedostatok vitamínu D /malý príjem,
nedostatočne slnenie, malabsorbcia
  - Z poškodenia hydroxylácie vitamínu D v pečeni
a obličkách(chyba syntéza 1, 25
dihydroxycholecalciferolu)

syndrom osteomalácie

- Osteomalácia pri poruche metabolizmu fosforu (zlá rezorbciastaty obličkami)
- Osteomalácia pri renálnej tubulárnej acidóze (vrodený defekt)
- Osteomalácia zvláštného charakteru (paraneoplastické, pri predávkovaní bifosfonátov!!!, fluoridov, ale aj antiepileptikami!!!)

syndrom osteodystrofie

- Hyperparathyreózna osteodystrofia:
(vysoký obrat- prechádza do chaotickej
prestavby kosti stráca trabekulárna
štruktúra)
- Pagetova choroba:
  - Virusové ochorenie 20x vyšší kostný obrat,
vysoká aktivita osteoklastov, vysoká
vaskularizácia v dezorganizovaných ložiskách,
arteriovenózne skraty

Osteoporóza - definícia

Rovnomerný úbytok anorganickej
a organickej zložky kosti

Funkcia osteoklastov a osteblastov
pri kostnom obrate endokrine
kontrolovaná parathormonom
a kalcitoninom

Prognózy osteoporózy

- choroba postihuje viac než 200 miliónov osôb po celom svete - takmer každú tretiu ženu nad 50 rokov a každú druhú ženu nad 60 rokov.
- úmerne tomu sa zvýši i počet fraktúr súvisiacich s osteoporózou: z 1,7 milionu v r. 1990 na asi 6,3 mil. v r. 2050

Prognózy osteoporózy

- náklady na liečbu v USA a Európe dosahujú 27 miliárd dolarov a zdvojnásobujú sa každých 7 rokov
- v USA odhadujú, že osteoporotické zlomeniny celkovo stoja okolo 20 miliárd dolárov ročne, z čoho dve tretiny tvoria výdaje spojené s liečbou fraktúr femuru

Pacientka s postmenopauzálnou osteoporózou

Osteoporóza

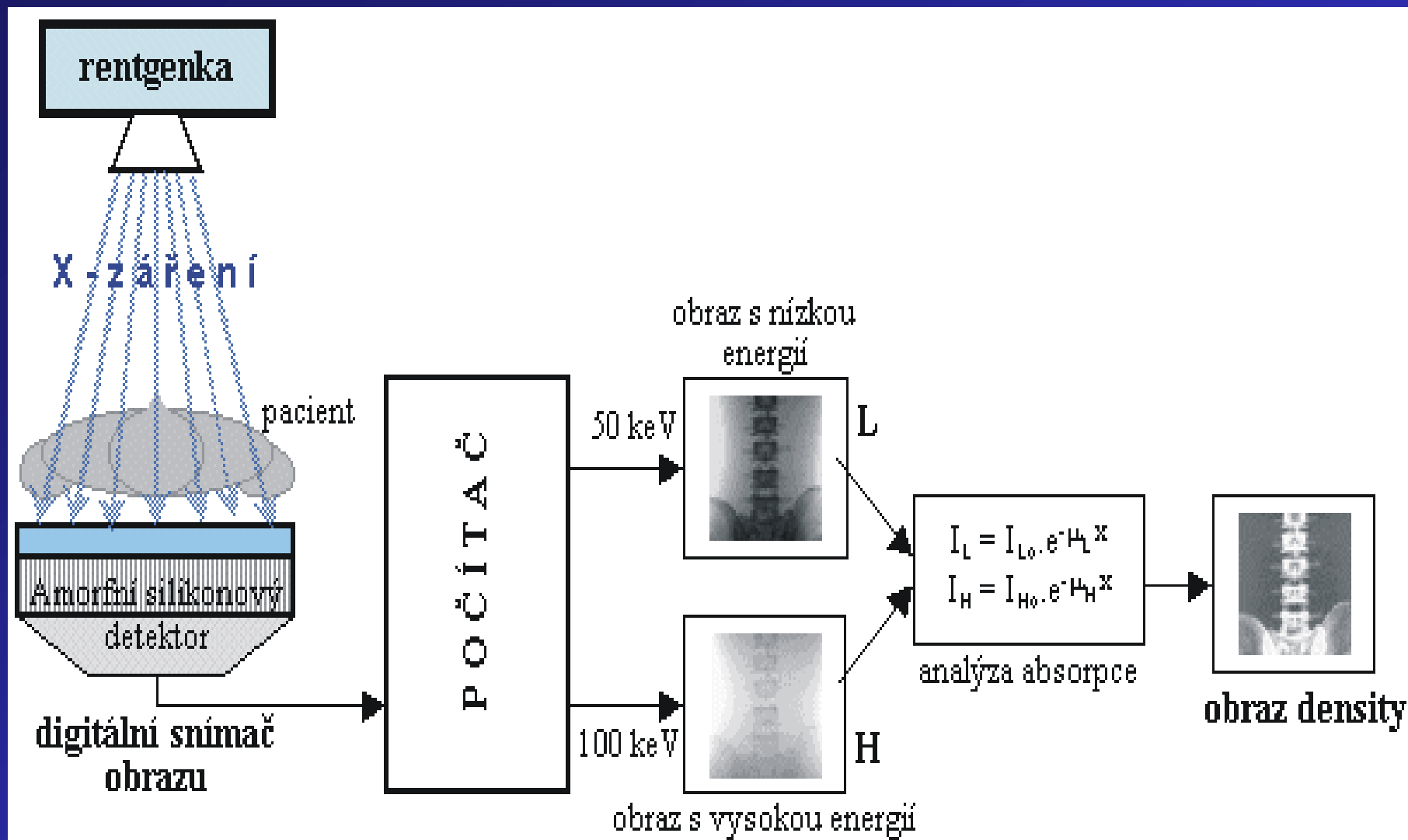
- **primárna**
  - **idiopatická/juvenilná**
  - **involučná/senilná**
- sekundárna
  - endokrinne podmienená
  - pri poruchách výživy
  - chronických ochoreniach
  - iatrogenna
- vrodené poruchy(Marfanov sy,osteogenesis imperfecta, ...)

Diagnostika

- denzitometricky
- RTG a CT vyšetřením
- vyšetřením metabolismu Ca/P + markery kostného obratu
- histologicky

Schéma denzitometrie

Software enCORE

LUNAR Prodigy
Advance

Metabolické centrum s.r.o.

Škultétyho 7, 036 01 Martin

tel: 043 4223522

Patient: [REDACTED], Maria menop.36r.

Birth Date: 6.10.1960 45,1 years

Height / Weight: 167,0 cm 67,0 kg

Sex / Ethnic: Female White

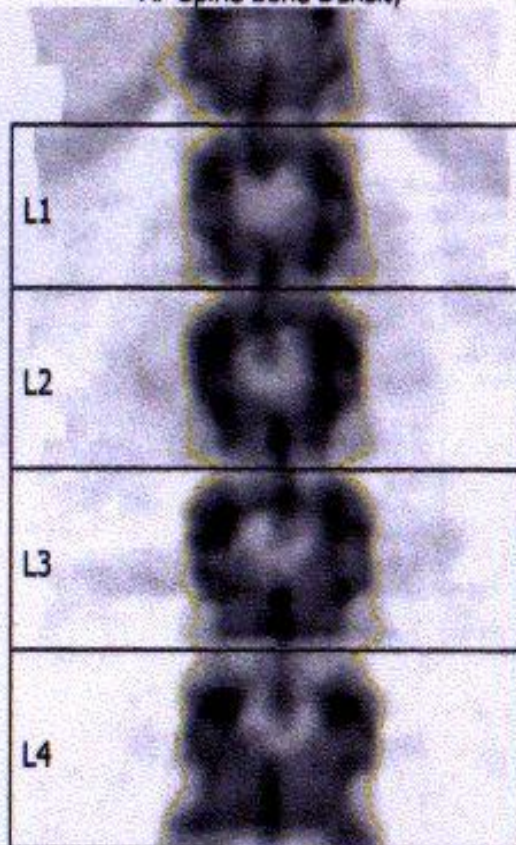
Facility ID:

Referring Physician: MUDr. Ludovit SUTARIK, PhD.

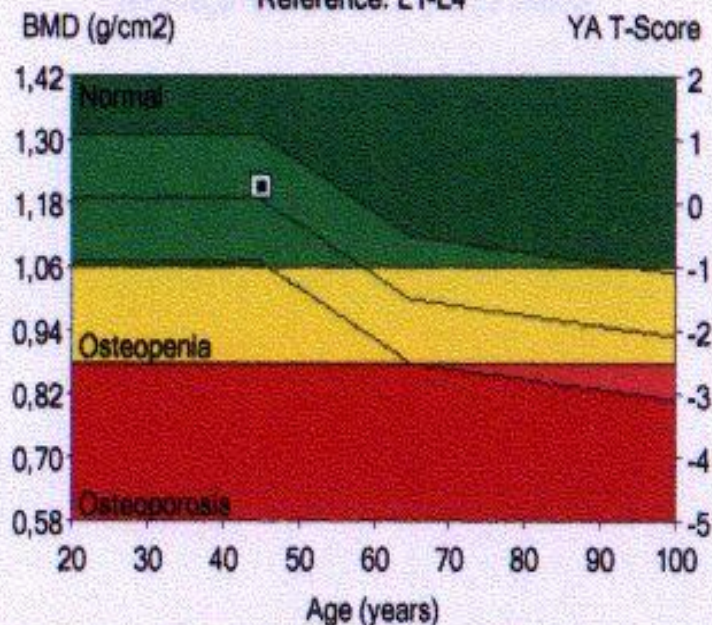
Measured: 9.12.2005 10:29:01 (9,30)

Analyzed: 9.12.2005 10:30:44 (9,30)

AP Spine Bone Density

Reference: L1-L4

Region	1		2		3	
	BMD (g/cm ²)	Young-Adult (%)	T-Score	Age-Matched (%)	Z-Score	
L1-L4	1,210	103	0,2	102	0,2	

Metabolické centrum s.r.o.

Škultétyho 7, 036 01 Martin

tel: 043 4223522

Patient:	██████	Marla	menop.36r.	Facility ID:	
Birth Date:	6.10.1960	45,1 years		Referring Physician:	MUDr. Ludovit SUTARIK, PhD.
Height / Weight:	167,0 cm	67,0 kg		Measured:	9.12.2005 10:29:01 (9,30)
Sex / Ethnic:	Female	White		Analyzed:	9.12.2005 10:30:44 (9,30)

ANCILLARY RESULTS [AP Spine]

Region	¹ BMD (g/cm ²)		² Young-Adult (%) T-Score		³ Age-Matched (%) Z-Score		BMC (g)	Area (cm ²)	Width (cm)	Height (cm)
L1	1,134	100	0,0	100	0,0		15,13	13,35	4,0	3,36
L2	1,257	105	0,5	104	0,4		18,44	14,67	3,9	3,72
L3	1,199	100	0,0	99	-0,1		18,92	15,78	4,2	3,72
L4	1,236	103	0,3	102	0,2		23,22	18,79	4,6	4,08
L1-L2	1,198	103	0,3	102	0,2		33,57	28,02	4,0	7,08
L1-L3	1,199	102	0,2	102	0,2		52,49	43,80	4,0	10,81
L1-L4	1,210	103	0,2	102	0,2		75,71	62,58	4,2	14,89
L2-L3	1,227	102	0,2	102	0,2		37,36	30,45	4,1	7,45
L2-L4	1,230	103	0,3	102	0,2		60,58	49,24	4,3	11,53
L3-L4	1,219	102	0,2	101	0,1		42,14	34,57	4,4	7,81

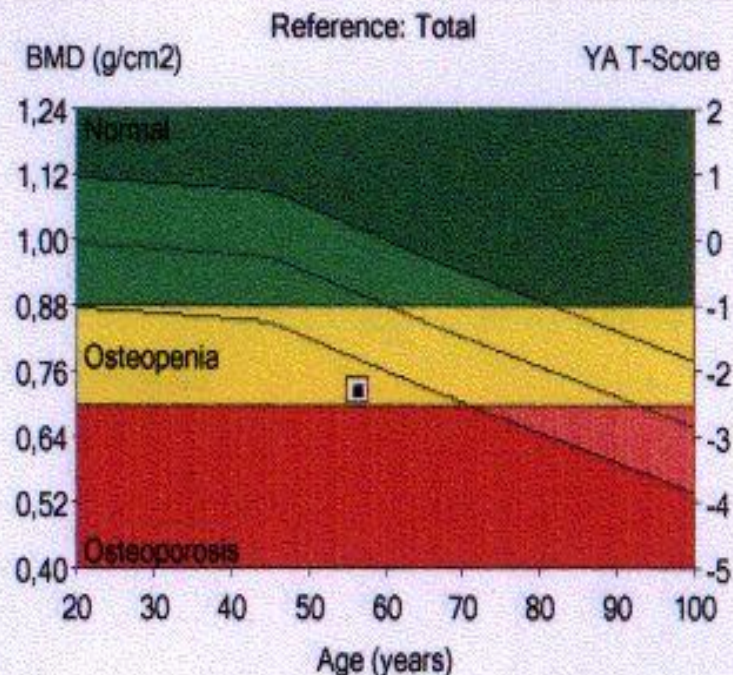
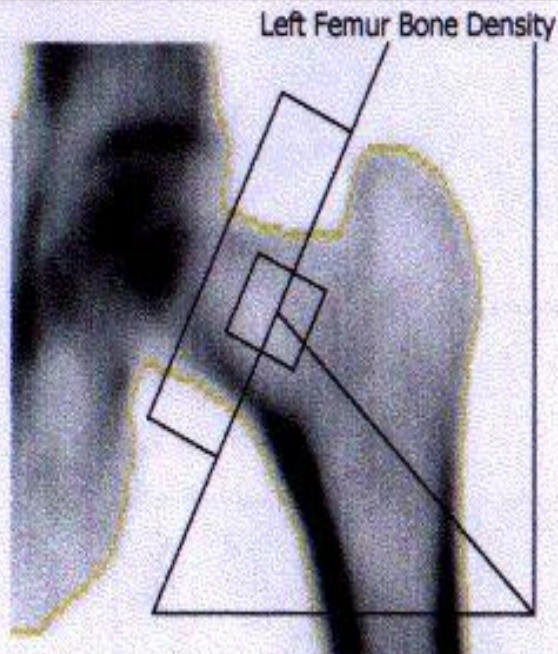
Metabolické centrum s.r.o.

Škultétyho 7, 036 01 Martin

tel: 043 4223522

Patient: [REDACTED] Maria menop.40r.
Birth Date: 2.8.1949 56,3 years
Height / Weight: 150,0 cm 60,0 kg
Sex / Ethnic: Female White

Facility ID:
Referring Physician: MUDr. Ludovit SUTARIK, PhD.
Measured: 5.12.2005 10:36:06 (9,30)
Analyzed: 5.12.2005 10:36:07 (9,30)

Region	1	2		3	
	BMD (g/cm ²)	Young-Adult (%)	T-Score	Age-Matched (%)	Z-Score
Total	0,722	72	-2,3	80	-1,5

Metabolické centrum s.r.o.

Škultétyho 7, 036 01 Martin

tel: 043 4223522

Patient:	██████ Maria menop.40r.	Facility ID:	
Birth Date:	2.8.1949 56,3 years	Referring Physician:	MUDr. Ludovit SUTARIK, PhD.
Height / Weight:	150,0 cm 60,0 kg	Measured:	5.12.2005 10:36:06 (9,30)
Sex / Ethnic:	Female White	Analyzed:	5.12.2005 10:36:07 (9,30)

ANCILLARY RESULTS [Left Femur]

Region	¹ BMD (g/cm ²)	² Young-Adult (%) T-Score		³ Age-Matched (%) Z-Score		BMC (g)	Area (cm ²)
Neck	0,668	68	-2,6	78	-1,6	2,91	4,35
Wards	0,442	49	-3,6	61	-2,1	0,93	2,11
Troch	0,568	72	-2,0	78	-1,5	7,95	13,99
Shaft	0,923	-	-	-	-	10,95	11,86
Total	0,722	72	-2,3	80	-1,5	21,80	30,21

Metabolické centrum s.r.o.

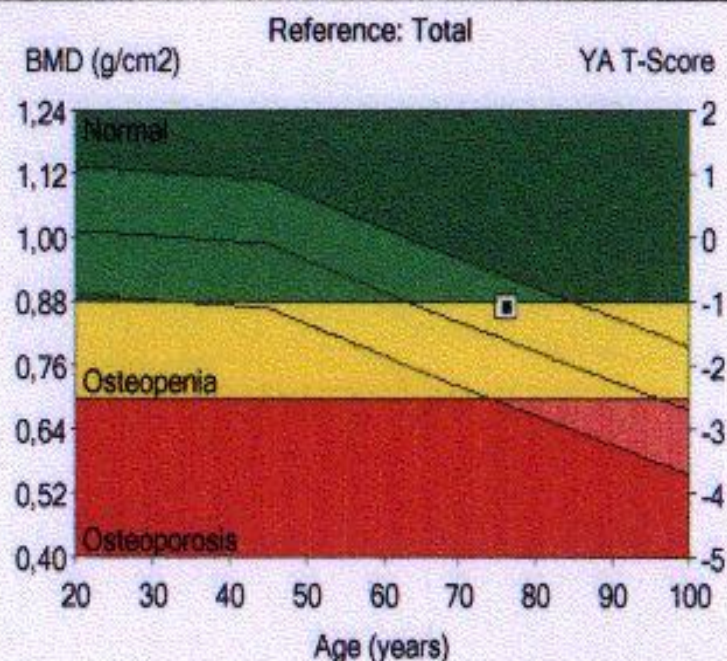
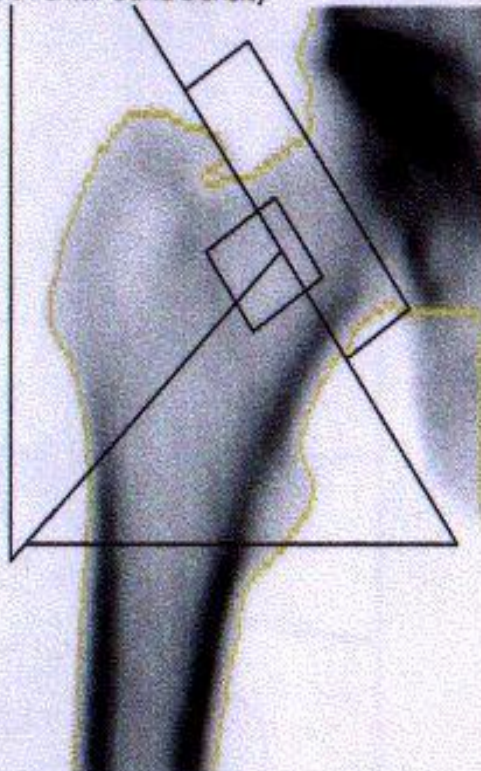
Škultétyho 7, 036 01 Martin

tel: 043 4223522

Patient: Hruba, Maria menop.50r.
Birth Date: 23.8.1929 76,2 years
Height / Weight: 156,0 cm 66,0 kg
Sex / Ethnic: Female White

Facility ID:
Referring Physician: MUDr. Ludovit SUTARIK, PhD.
Measured: 5.12.2005 9:26:33 (9,30)
Analyzed: 5.12.2005 9:26:34 (9,30)

Right Femur Bone Density

Region	¹	²		³	
	BMD (g/cm ²)	Young-Adult (%)	T-Score	Age-Matched (%)	Z-Score
Total	0,869	87	-1,1	108	0,5

Metabolické centrum s.r.o.

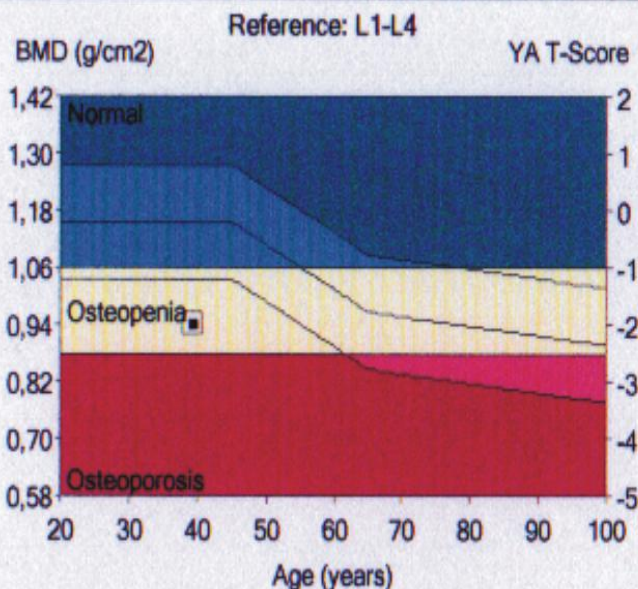
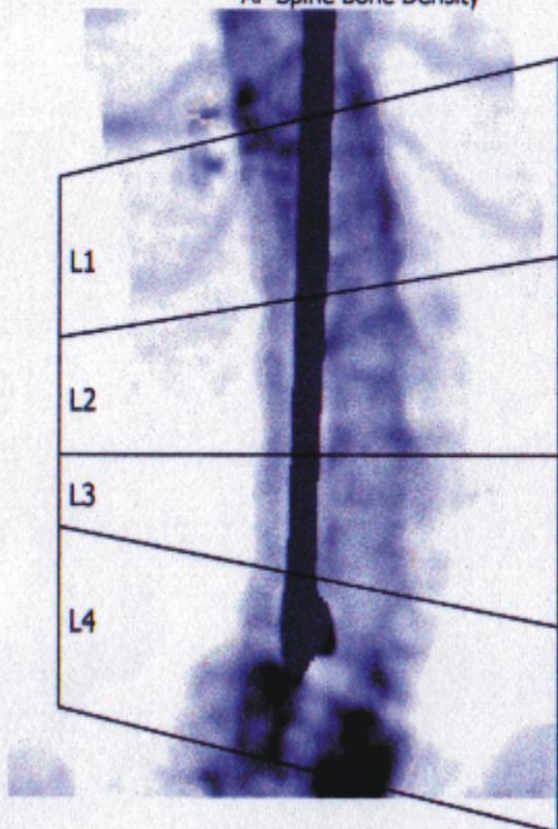
Škultétyho 7, 036 01 Martin

tel: 043 4223522

Patient: [REDACTED] Alena
Birth Date: 10.7.1966 39,4 years
Height / Weight: 163,0 cm 59,0 kg
Sex / Ethnic: Female White

Facility ID:
Referring Physician: MUDr. Ludovit SUTARIK, PhD.
Measured: 16.12.2005 9:49:36 (9,30)
Analyzed: 16.12.2005 9:49:36 (9,30)

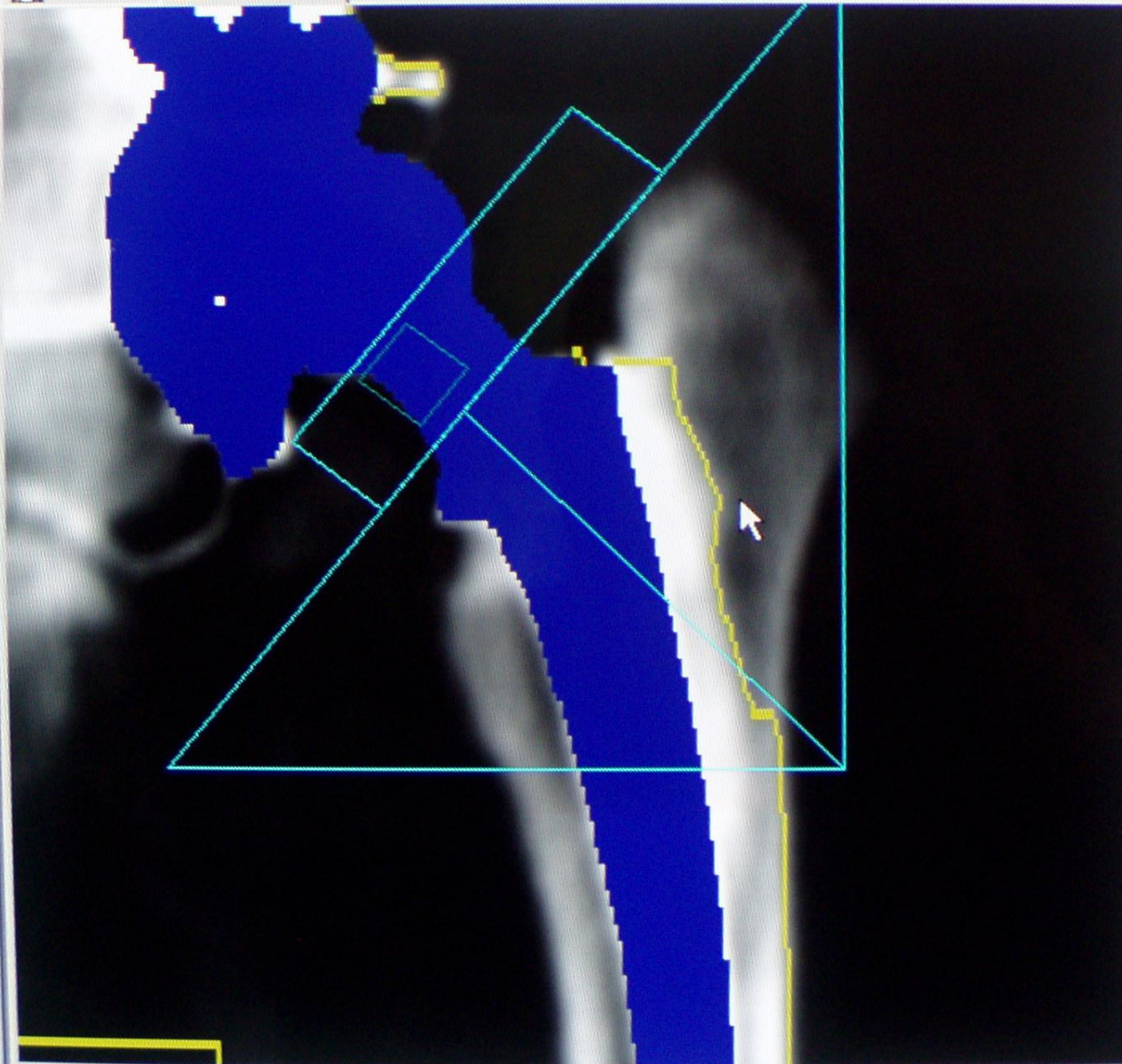
AP Spine Bone Density

Region	1		2		3	
	BMD (g/cm ²)	Young-Adult (%)	T-Score	Age-Matched (%)	Z-Score	
L1-L4	0,939	80	-2,0	81	-1,8	

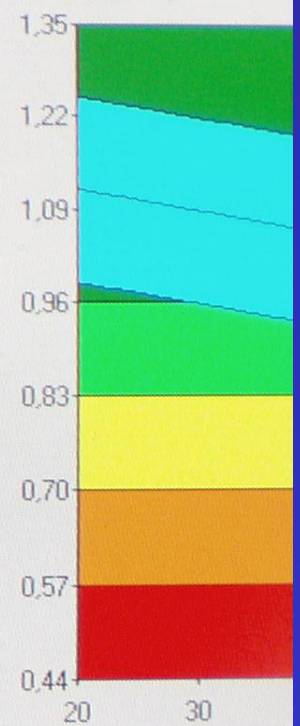

AP Spine Left Femur

Densitometry Reference Tre

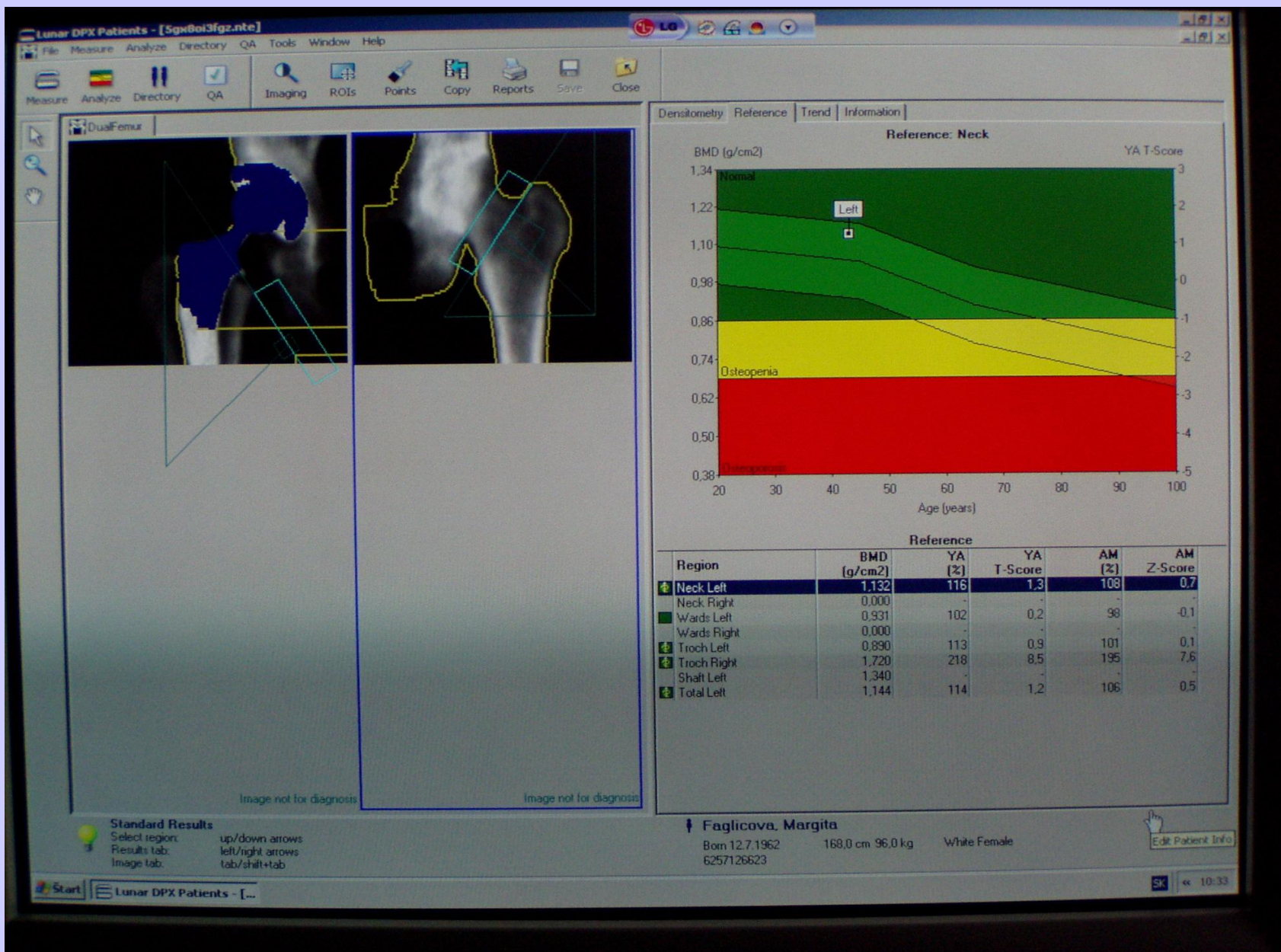
BMD (g/cm²)

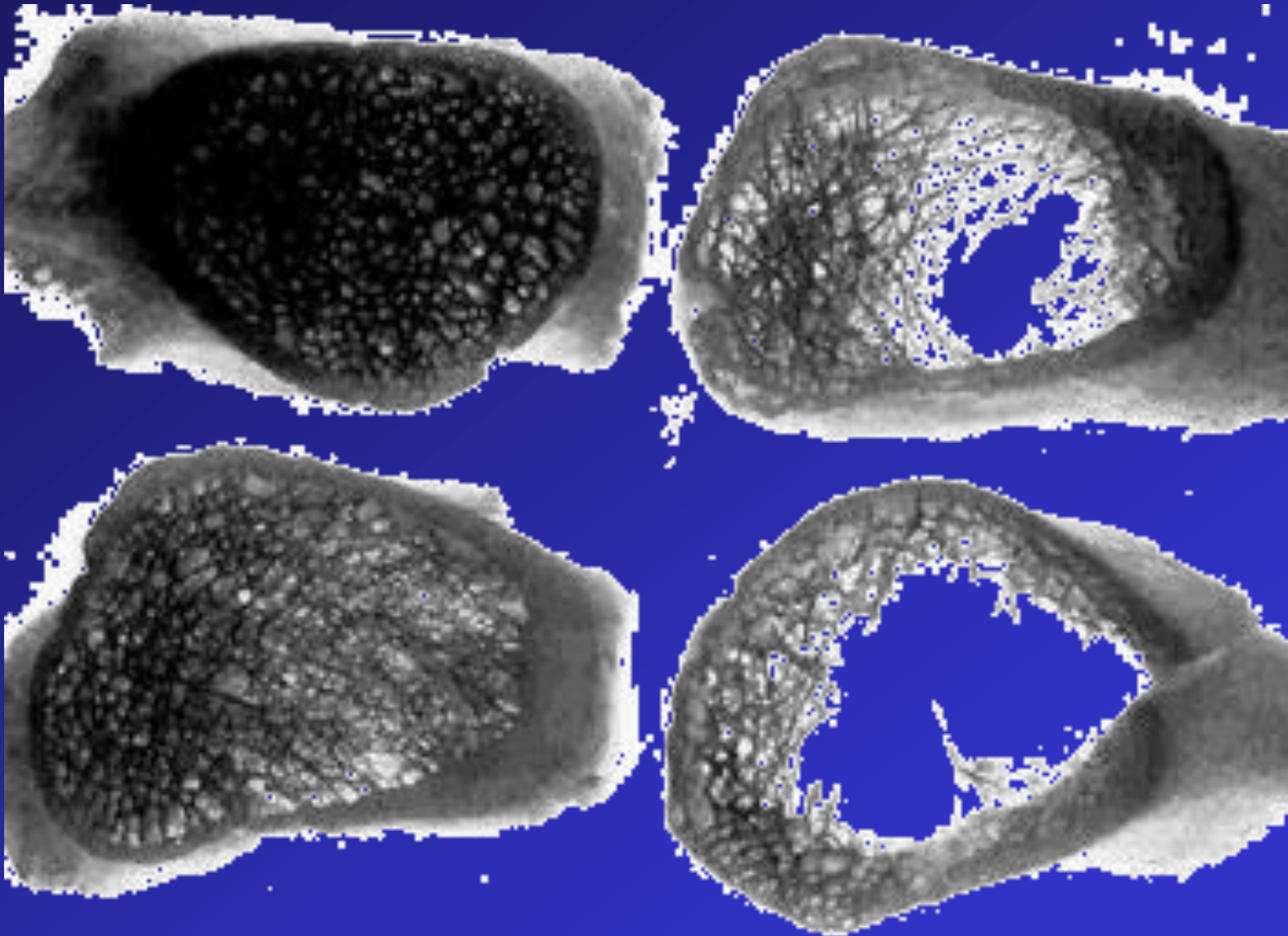
Region

- Neck
- Wards
- Troch
- Shaft
- Total**

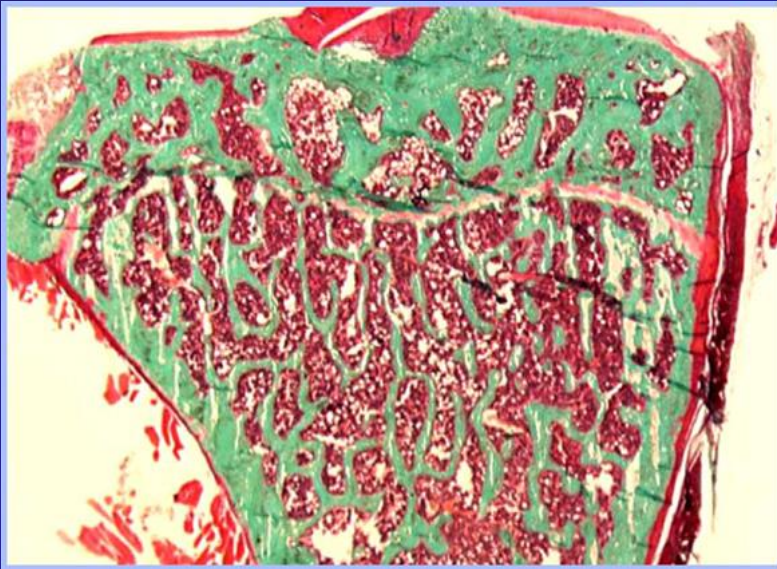
Krčok femuru pri rôznom stupni osteoporózy

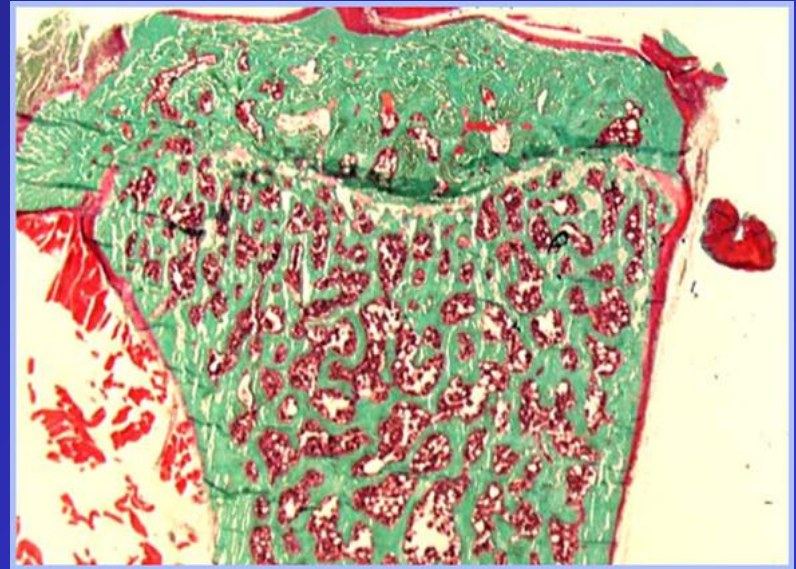

mikroarchitektúru trabekulárnej kosti

Histomorfometria proximálnej tibie

Kontrola

Po liečbe

Liečba:

Substitúcia vápnika cez 1000mg/deň

Vitamín D – pri nedostatku
+

	Kostná formácia	Kostná resorpcia
Bisfosfonáty	↓	↓
Raloxifén	↓	↓
Kalcitonín	↓	↓
Hr - PTH	↑	↑
Protelos	↑	↓

Minerálna voda	Na sodík	Ca vápnik	K draslík	Mg horčík	N H ₄	Fe železo	HCO ₃ hydrogen uhličitany	SO ₄ sírany	Cl choridy	F fluoridy	N O ₃	Celková
AQA	1,66	73,53	*	37,21	*	0,006	*	16	3,7	*	2,7	*
Budiš	360,0	162,9	40,6	0,7	0,4	*	1248,3	357,7	21,6	2,04	*	2291,801
Čerinska	25,5	408,6	8,1	67,9	*	*	1659,6	5,5	6,8	0,5	*	2218,4
Hanácka kyselka	249,2	283,8	15,98	65,81	*	3,748	1602	0,23	180,7	2,93	*	*
Harmanecká	2,5	61,8	1,2	15,7	*	0,2	207,4	46,5	2,7	0,05	8,5	363,52
Kláštorná	71,0	290,5	15,6	74,1	*	*	1340,5	88,5	14,5	*	0,5	1932,1
Krytnica	10,0	112,87	2,25	39,47	*	*	480,51	65,00	5,32	0,24	*	740,25 mineral.
Lucka	1.5	62.3	*	35.2	4.7	*	*	16.5	*	0.15	*	*
Magnesia	5,001	36,69	2,039	236,3	*	*	1292	25	3,949	0,134	*	1665
Mattoni	96,7	62,4	*	18,0	*	*	541,0	51,7	12,9	1,9	*	855
Mitická	44,0	368,7	2,7	114,8	*	0,0	1732,9	11,4	20,9	*	4,4	2317,0
Ondrášovka	32,32	220,30	1,521	22,98	*	*	856	14,21	5,23	1,529	0,31	1156
Salvator	243,0	410,40	36,8	153,2	*	*	2366,6	145,0	110,4	1,10	*	3494,62
Slatina	165,0	130,3	53,4	36,5	*	1,2	682,0	163,0	106,4	0,6	*	1372,6
Santovka	380,5	215,3	45,0	66,8	*	1,5	1462,5	250,0	177,3	1,4	*	2664,1
Sulinka	1100,30	287,70	43,25	344,30	*	*	5555	1,1	*	*	2,0	7481,7
Theodora	42,0	220,0	*	76,0	*	*	1050,0	*	*	*	*	1410,0
Toma	*	47,8	*	11,7	*	*	*	*	8,5	*	10,4	*
Zlatá studňa	*	34,5	*	14,3	*	0,02	*	24,7	4,0	*	7,0	*

údaje sú v miligramoch na liter vody

Stratifikácia liečby postmenopauzanej osteoporózy

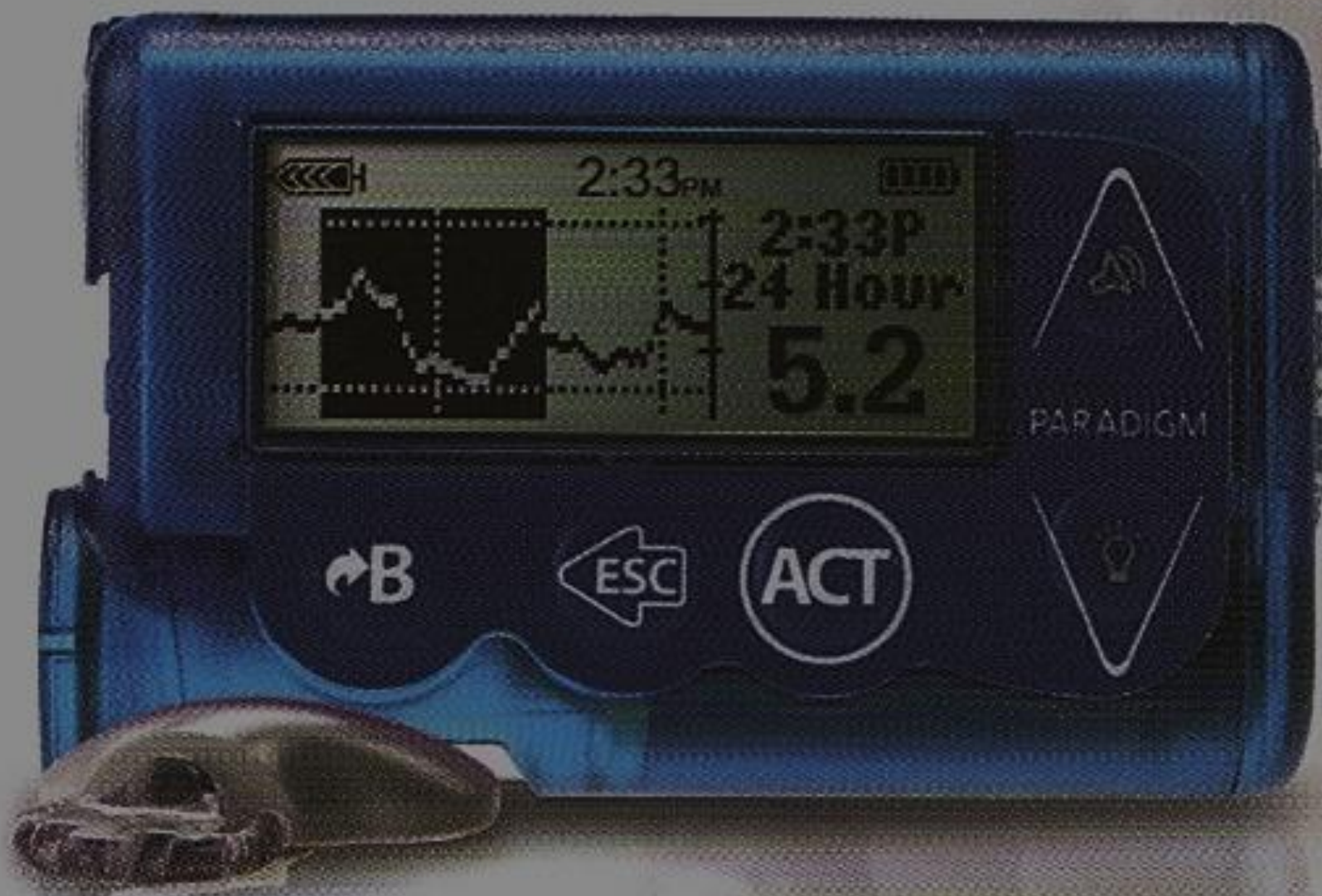

Inzulínové pumpy

31. 3. 2001 (ne)

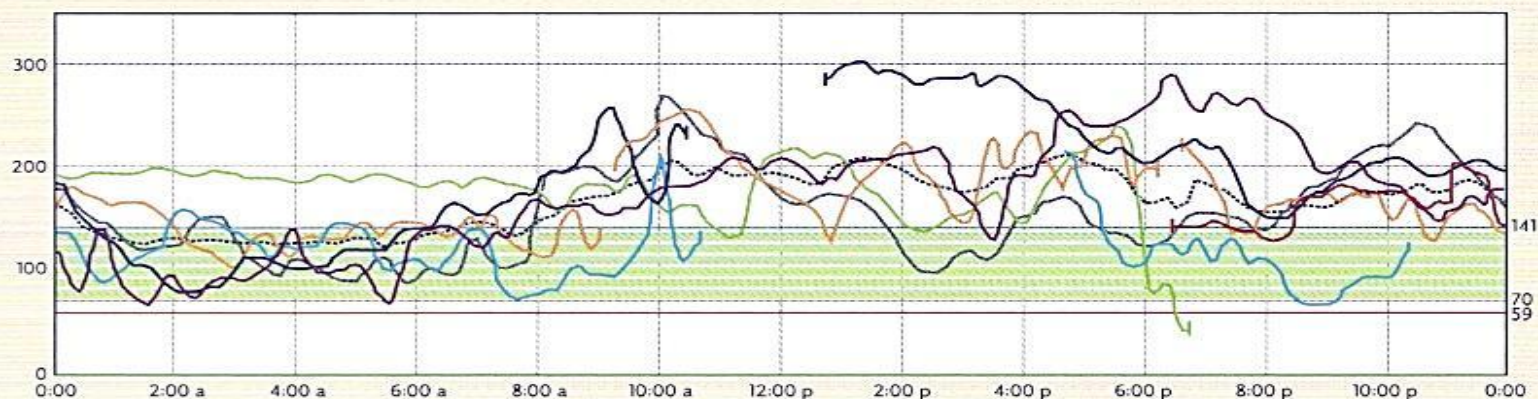
CareLink™ osobný softvér na riadenie terapie

Systém, ktorý je voľne dostupný na internete, umožňuje pacientom sledovať ich vlastné terapeutické informácie v ľahko pochopiteľných grafoch a tabuľkách a podeliť sa so získanými dátami so svojím lekárom

Sensor data (mg/dL)

3/15/06 — 3/16/06 — 3/17/06 — 3/18/06 — 3/19/06 — 3/20/06 — 3/21/06 — Avg. ....

	Wed Mar 15	Thu Mar 16	Fri Mar 17	Sat Mar 18	Sun Mar 19	Mon Mar 20	Tue Mar 21	Average/Total
# Sensor values	261	226	66	288	288	282	199	1610
High SG (mg/dL)	302	240	204	290	288	254	216	302
Low SG (mg/dL)	78	40	128	86	86	102	66	40
Average SG (mg/dL)	187	178	161	170	154	168	116	164
Standard dev.	62	32	21	55	44	37	28	50
MAD %	9.9	7.7	36.9	17.9	14.2	15.0	N/A	17.4
# Valid calibrations	3	2	3	4	2	4	1	23

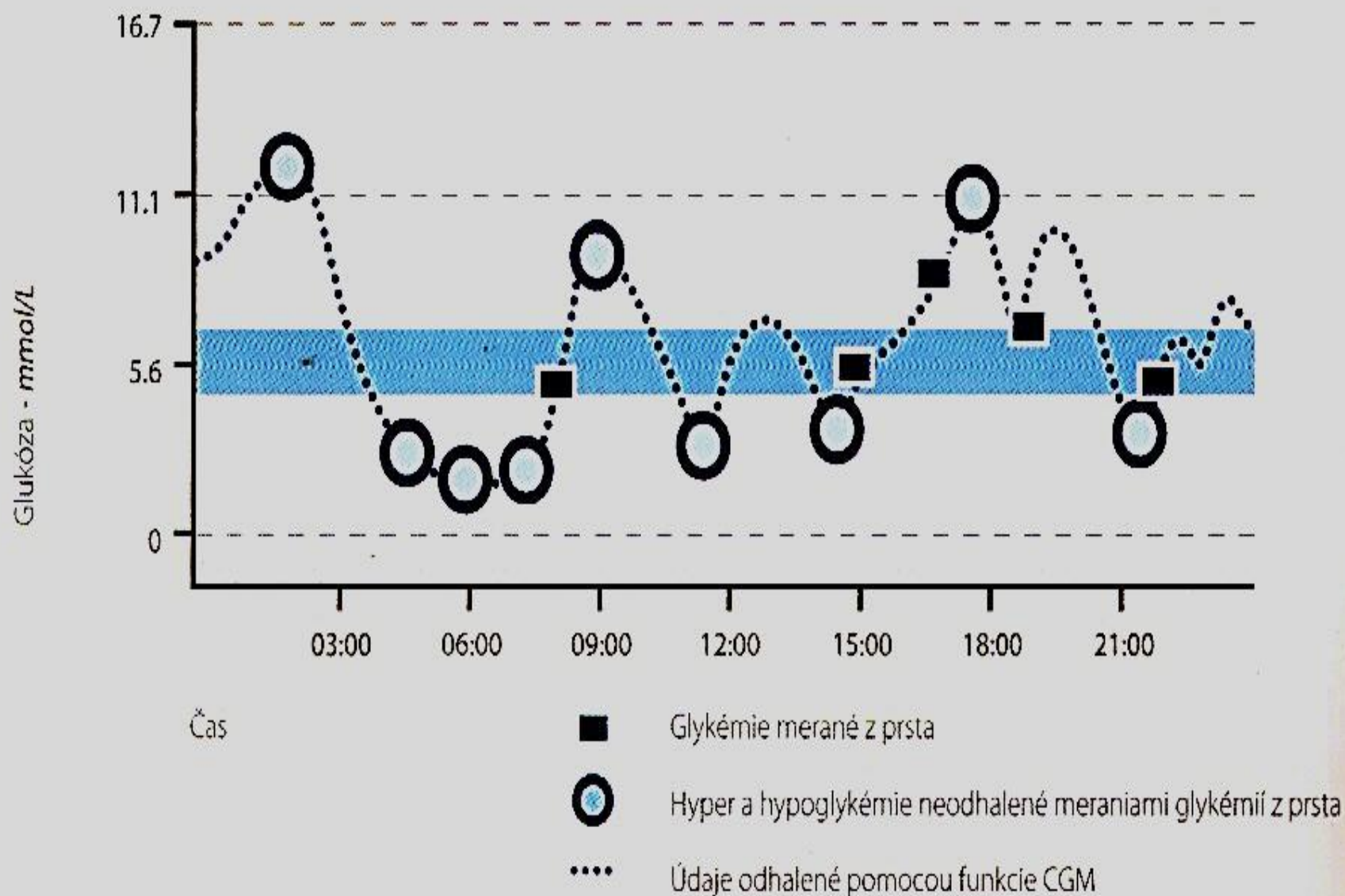
Kedy inzulínová pumpa?

Indikácie:

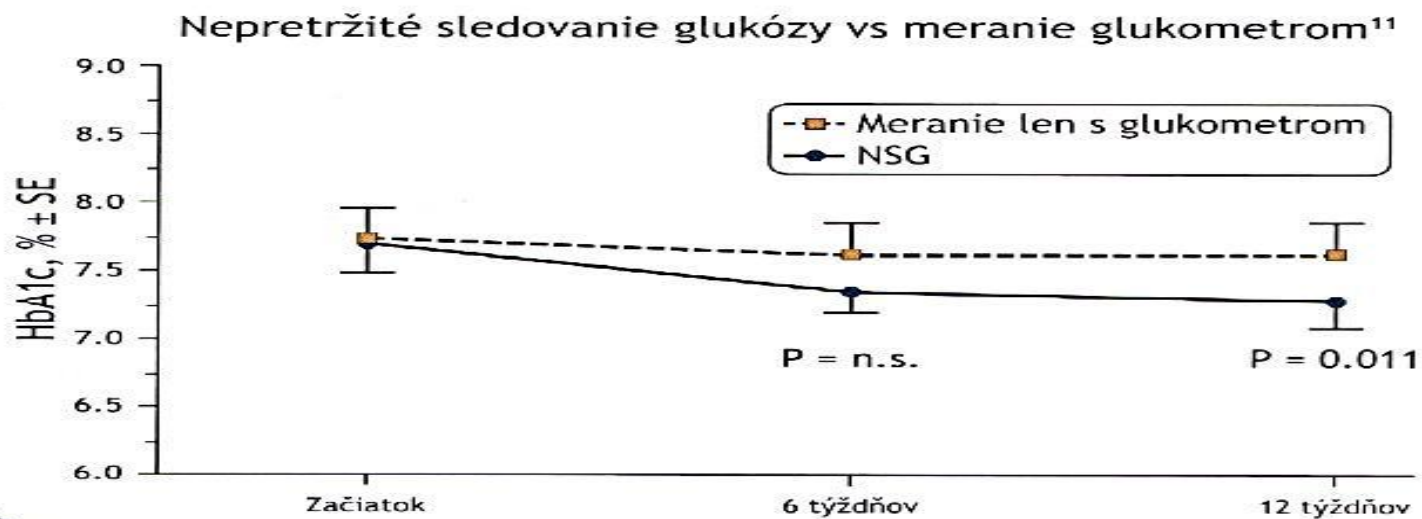
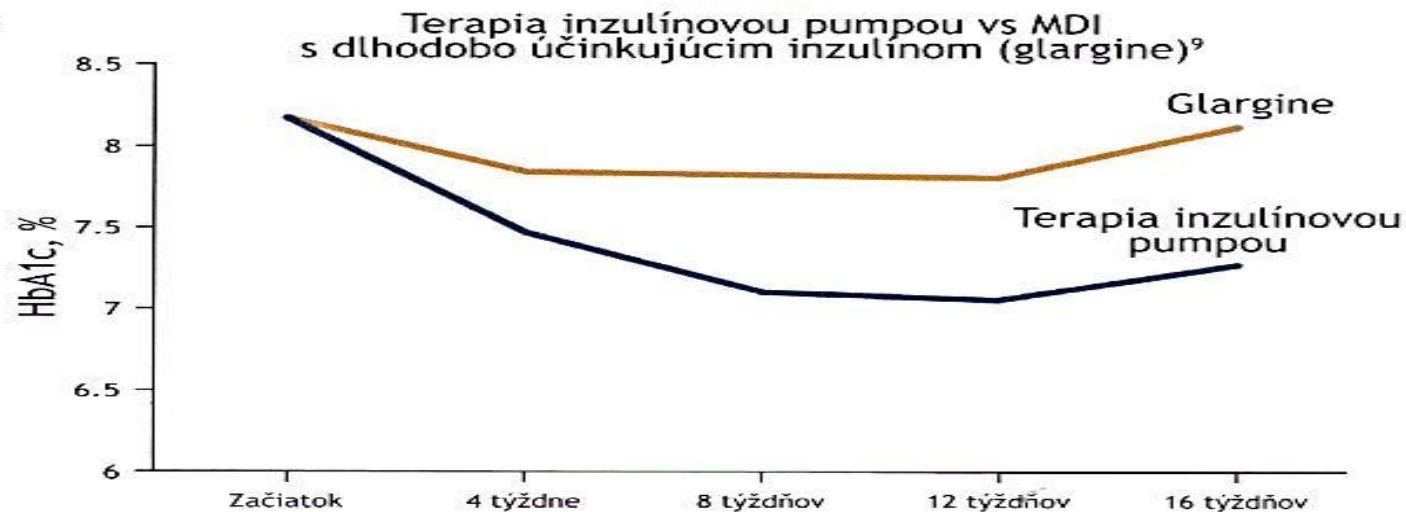
- Zlyhanie predchádzajúceho režimu liečby
- Rezistentná hyperglykémia na lačno
- Sklon k hypoglykémiam
- Rozvoj fenoménu neuvedomovania si hypoglykémie.
- Gravidita a predkoncepčná príprava
- Rýchla progresia komplikácii
- Stavy po transplantácii
- Pracovný režim vyžadujúci vysokú flexibilitu

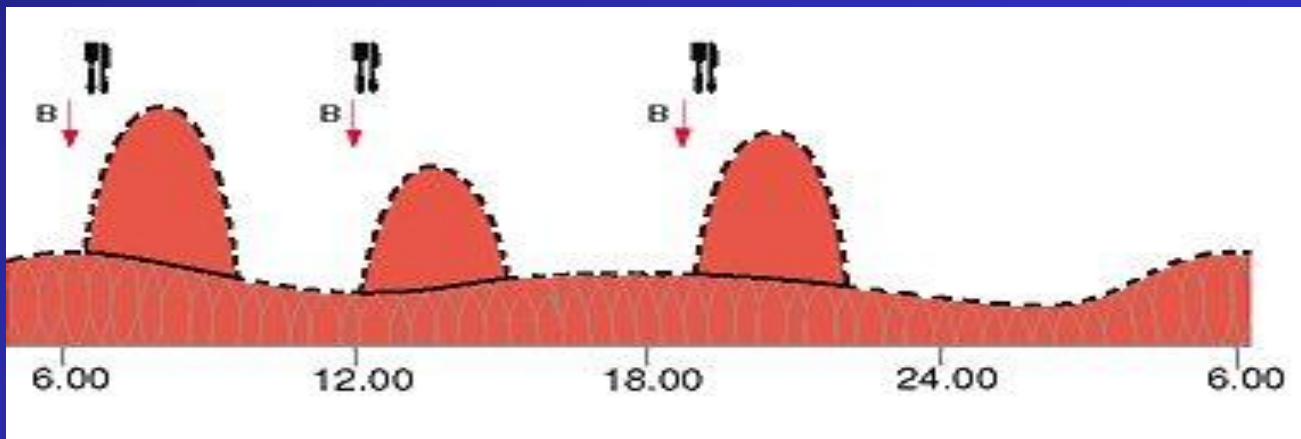
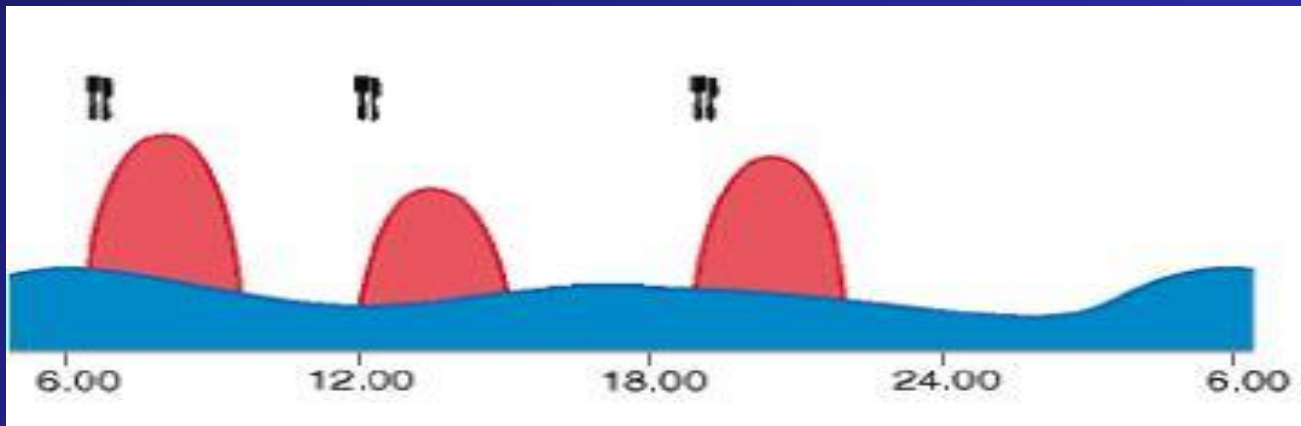

Terapia inzulínovou pumpou a NSG znižujú hodnoty HbA1c

Zdravý versus pumpa

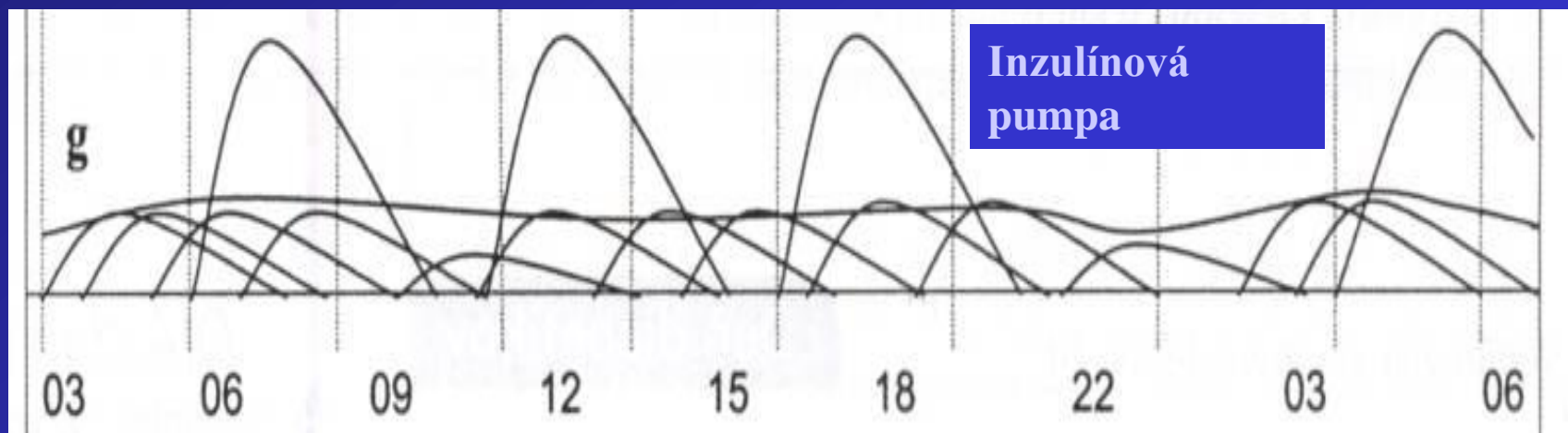
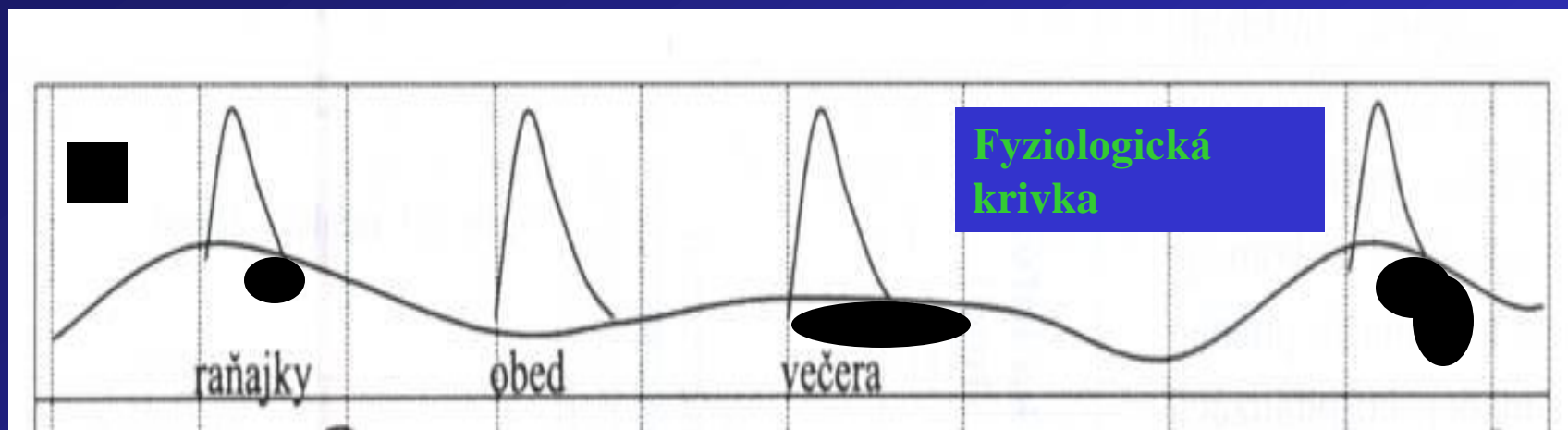

Modelovanie bazálnej krivky sekrécie inzulínu

- Rozdelenie dennej dávky na bazálne dávky a bolusy – skúsenosť diabetológa (40:60 ev. 60:40)
- Stanovenie dávky bazál. inzulínu v jednotlivých hodinových intervaloch - individualizácia
04-22 hod = 1,0 až 1,8 IU/h (spravidla 1,2 IU/h)
22-04 hod = 0,6 až 0,9 IU/h (spravidla 0,7 IU/h)
- Správny výber vhodného inzulínu
  - HM rýchly profil, analóg(tehotenstvo?, rezistencia?, precitlivelosť, ...)

Modelovanie bazálnej krivky sekrécie inzulínu

VĀMA: 86,0g / Dk 2 - od 2003 R. (37R).
UŠĶA: 180cm - lēn lēnīti: dozd

OA: liels Th od 2003, r 2003 rē pankreatīda (2x relap)
mē odreina mē.

AA: ♀

RA: milts pūn-DK, 2 deti (♀ 17R a. ♂ 9R)

SA: ŽIVKOSTĀK (kļūp), tēn mētel' od. gēnē r stānchēne
nefajāns, lēva 4x dēn, rēnē, fēnē aštrī pūnēd-

LA: Inuē NOVODAPID + LEVETIR, ANP, BETALOC, PANKPOL.

REACTION:
INDUKTION

NOVORAPID 10 - 6 - 7 j = 23 j
LEVENIR 12 j. • 12 j = 120 j

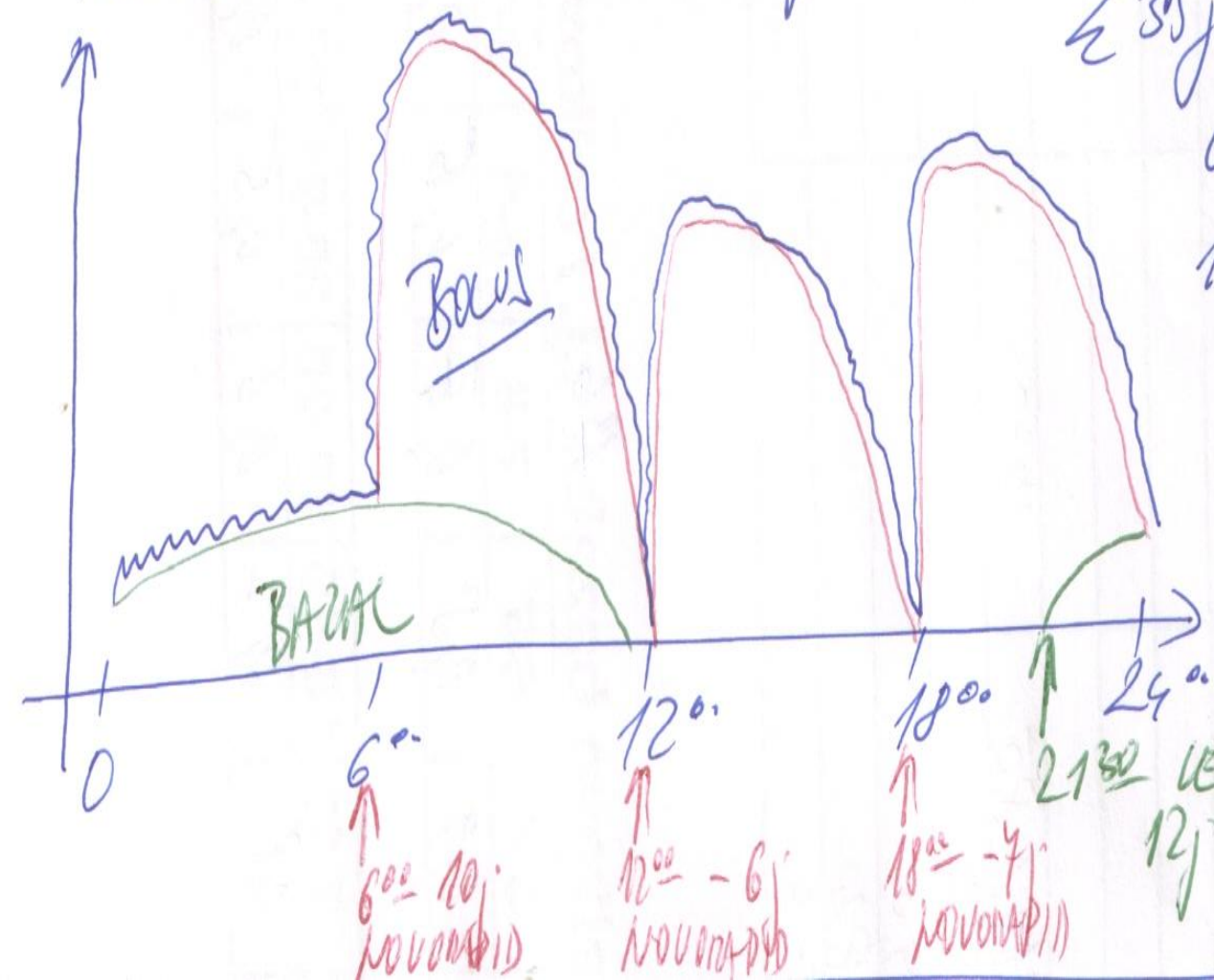
35 j / den / 86,0 g.

0,2 ↔ 0,7 g / den

17,2 ↔ 53,2 j / den

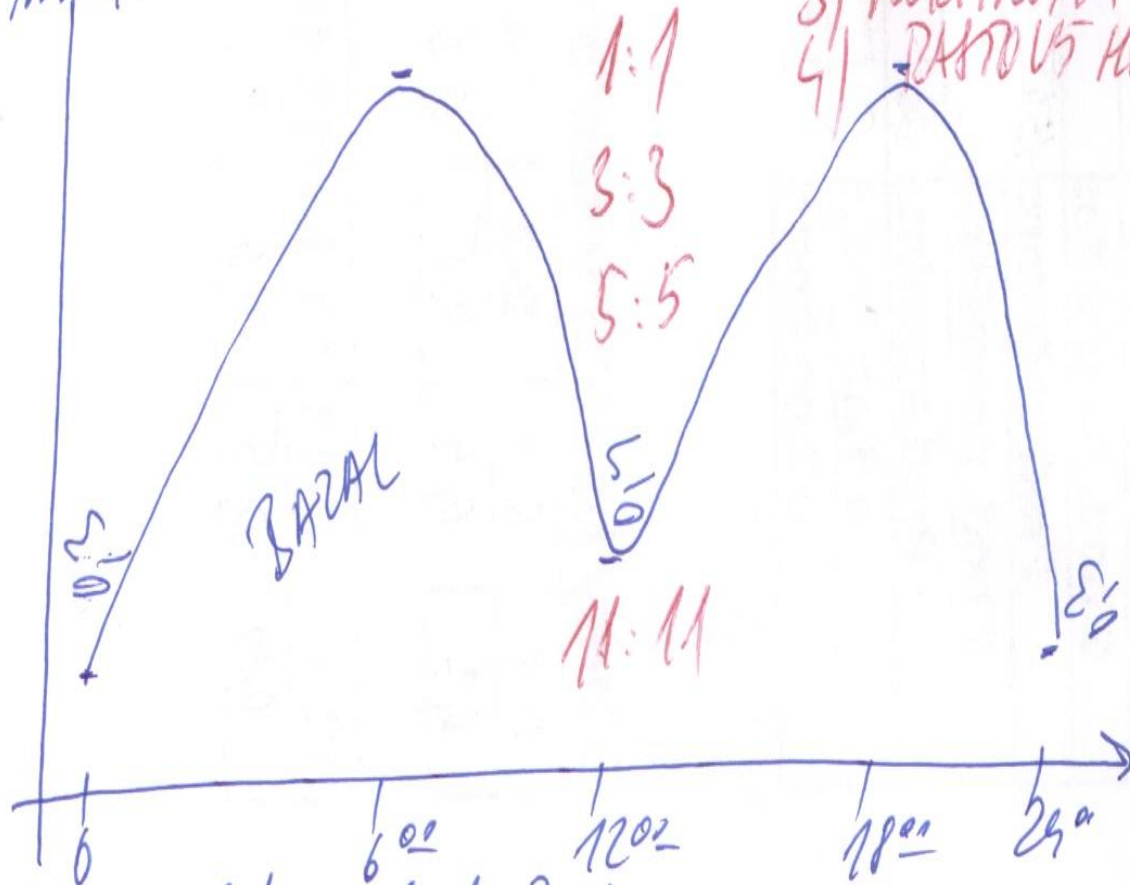
86 g

VEI. KAP
VEI. OB
KAP. POUK

ZDRAVÝ - POCHYBA

INULÍN

20x/hod - každé 3 min.

- ↓↓↓↓
- 1) ADRENALIN
  - 2) GLUKAGON
  - 3) KORTIKOIDY
  - 4) DĚLOVÝ HOR

• MALÝ KAP

- MALÝ OBS

- NEČ. POUČEN.

20% - POZLOŽÍŠ

$$35 \text{ j./den} / 86 \text{ g}$$

$$- (20\%)$$

$$= 28 \text{ j.}$$

BAZAL

50%

14j. BA

BAZAL

50%

15j. BA

Dňa: 16/11/2010/

Meno a Priezvisko: [REDACTED]

1966

Body záznamu:	Čas/24 h.:	Kap.glyk.:	Čas bolusu:	Množ.bolus:	Počet SJ:
Po zobudení:					
Pred raňajkami:					
2 hod. po raňajkách:					
Pred obedom:					
2 hod. po obede:					
Pred večerou:	15 ⁵⁵ / 17 ³⁰	110 / 8,5	17 ³⁰	4	4
2 hod. po večeri:	19 ³⁰	112			
Pred spaním:	21 ³⁰	9,5			
o 1,00 hod.:	01 ⁰⁰	8,2			
o 3,00 hod.:	03 ⁰⁰	10,3			

Dávky bazálu v tento deň: / celkovo bazal: 13,6 j. / celkovo bolusy: .....j.

0-1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5	0,4

12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24
0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5	0,4	0,3

Dňa: 17.11.2010

Meno a Priezvisko:

1966

Body záznamu:	Čas/24 h.:	Kap.glyk.:	Čas bolusu:	Množ.bolus:	Počet SJ:
Po zobudení:	5:40	9,4			
Pred raňajkami:	7:25	10,2	7:25	17	
2 hod. po raňajkách:	9:25	11	9:36	3	
Pred obedom:	11:30	4,2	11:30	3	
2 hod. po obede:	13:30	4,8			
Pred večerou:	16:00	5,2		3	
2 hod. po večeri:	18:00	4,8, 3			
Pred spaním:	21:00	6,8	21:00	1	
o 1,00 hod.:	01:00	6,4			
o 3,00 hod.:	05:00	7,0			

Dávky bazálu v tento deň: / celkovo bazál: 16,3 / celkovo bolusy: 157 = 11,1W

0-1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5

12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24
0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4

Dňa: 18/11/2010

Meno a Priezvisko: [REDACTED]

1966

Body záznamu:	Čas/24 h.:	Kap.glyk.:	Čas bolusu:	Množ.bolus:	Počet SJ:
Po zobudení:	5 ⁰⁰	17,1			
Pred raňajkami:	7 ⁰⁰	5,6	8 ⁰⁰	4	6
2 hod. po raňajkách:	10 ⁰⁰	11,5	11 ⁰⁰	1,5	
Pred obedom:					
2 hod. po obede:					
Pred večerou:					
2 hod. po večeri:					
Pred spaním:					
o 1,00 hod.:					
o 3,00 hod.:					

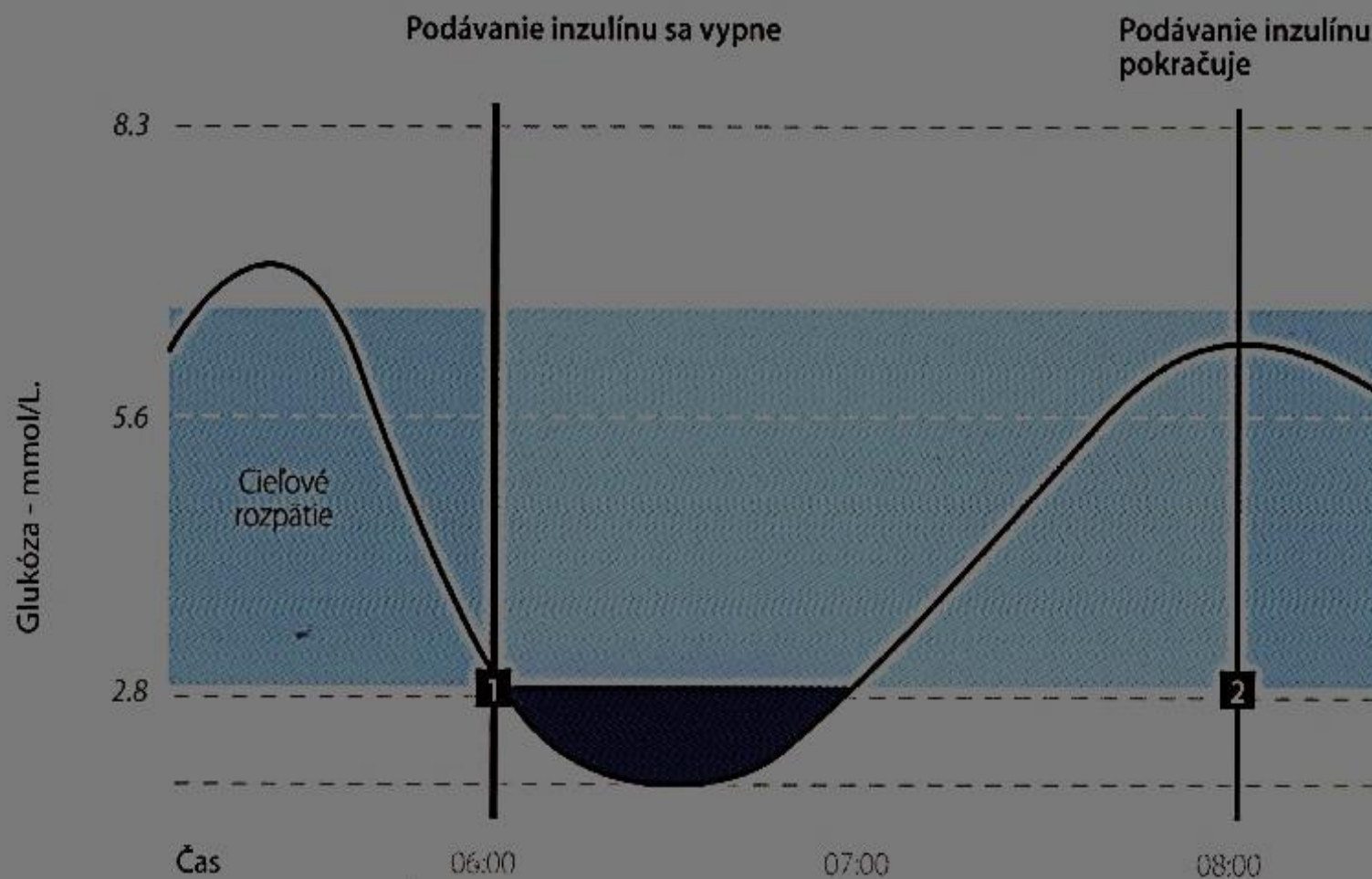
163

Dávky bazálu v tento deň: / celkovo bazál: ..... / celkovo bolusy: .....
 18g = 1 j / m
 NOCO PAK

0-1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5

12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24
0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4

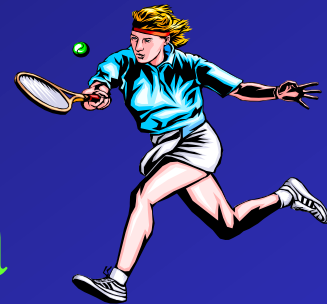

- 1** Podávanie inzulínu vypnuté (LGS aktívne)
- 2** Podávanie inzulínu pokračuje

** Len na ilustratívne účely

Výhody inzulínovej pumpy v liečbe diabetického pacienta

- Flexibilný životný štýl
- Flexibilita pri jedení- časová aj množstvo
- Zníženie častosti a závažnosti hypoglykémii
- Redukcia fenoménu neuvedomovania si hypoglykémie
- Zvýšenie flexibility záťaže – intenzity a časového rozloženia
- Výhody pri liečbe počas cestovania
- Možnosť variability pri práci a športe
- Kvalita života a ovládanie choroby, sebarealizácia

Nevýhody **inzulínovej pumpy** v **liečbe diabetického pacienta**

- **Riziko náhlej hyperglykémie a diabetická ketoacidóza**
- **Infekcie kože a abscesy**
- **Finančná náročnosť**
- **Problémy letiskách a monitorovaných budovách**
- **Pocit'ovanie cudzieho telesa /špecifické situácie**

Inzulínová pumpa ako cudzie teleso

- Compliance pacienta
- Edukácia, trening manipulácie a tolerancie
- Pomoc pri zahájení liečby
- Kontakty na lekára a pacientov s pumpou
- Vedenie k flexibilnosti a samostatnosti,
nie však k prehnanej horlivosti
- Servisné kontakty
- Angažovanosť v klube pacientov
- PUMPAKOV

Ciele

- **vyváženie príjmu sacharidov a kalórii**
- **súlاد príjmu kalórii a pohybovej aktivity**
- **kontrola hmotnosti a indexov charakterizujúcich ukladanie tuku**
- **adekvátny monitoring glykémii (častosť a rozsah)**
- **diétny režim zosúladený s liečbou (PAD, inzulín)**
- **opustenie mýtov a falošných predstáv**
- **objektivita v stravovaní (váženie stravy a kalorické prehodnocovanie)**

SACHARIDOVÉ – VÝMENNÉ (CHLEBOV)

Graham chlieb 20g - 1/2 krajca 	Pohanka lúpaná 13g - 1 pl 	Ovos - celé zrno 15g - 2 pl 	Žitná múka 15g - 1 pl 	Zemiaky 65g - 1 malý ks 	Kukuričný škrob 15g - 1 pl 	Sója suchá 38g - 3 pl 	Hrašok zelený čerstvý 70g - 6 pl
Graham pečivo 20g - 1/2 ks 	Celozrná pohanková múka 15g - 1 pl 	Ovsené vločky 16g - 2 pl 	Cestoviny surové 15g - 1 pl 	Zemiaková kaša 75g - 2 pl 	Pudingový prášok bez cukru 15g - 1 pl 	Sójová múka plnotučná 42g - vážiť 	Hrašok zelený sterilizovaný 120g - 9 pl
Čierny chlieb 20g - 1/2 krajca 	Celozrnné zelené klíčky 15g - 1,5 pl 	Ryža surová 15g - 1 pl 	Cestoviny varené 45g - 2 pl 	Zemiaková kaša v prášku 15g - 1 pl 	Tapiokový škrob 15g - 1 pl 	Sójová múka odtučnená 30g - vážiť 	
Biely chlieb 20g - 1/2 krajca 	Kukuričné zrná suché 15g - 1kopc. pl 	Ryža varená 45g - 2 pl 	Rezance do polievky 45g - 2 pl 	Zemiakové hranolky vyprážané 35g - vážiť 	Pšeničný škrob 15g - 1 pl 	Sójová drvina okara 80g - vážiť 	
Biele pečivo 20g - 1/2 ks 	Kukuričná múka 15g - 1 kopc. pl 	Pšenica celé zrno 20g - 2 pl 	Špirály varené 45g - vážiť 	Zemiakové hranolky mrazené 65g - 12 ks 	Zemiakový škrob 15g - 1 pl 	Sojavita 27g - vážiť 	
Celozrný chlieb 25g - 1/2 krajca 	Kukuričná krupica 15g - 1 kopc. pl 	Pšeničná múka 15g - 1 pl 	Celozrnné cestoviny surové 20g - vážiť 	Opekané zemiaky mrazené 60g - vážiť 		Fazuľa suchá 20g - 1 pl 	
Suchára - 15g - 1 ks 	Kukuričné lupienky 15g - 4 pl 	Pšeničná múka celozrnná 20g - 2 pl 	Celozrnné cestoviny varené 45g - vážiť 	Zemiakové lupienky 25g - vážiť 	Slané tyčinky 15g - 16 ks 	Fazuľa varená 45g - 3 pl 	
Knäckebrot 12g - 1-2 ks 	Pražená kukurica popcorn 15g - 10 pl 	Pšeničné klíčky 25g - 2 pl 	Knedľa varená 25g - 1/2 malého ks 	Topinambur 60g - vážiť 	Slané krekry bez cukru 15g - vážiť 	Hrach suchý 20g - 1 pl 	
Strúhanka žemľová 10g - 2 pl 	Jačmeň celé zrno 15g - 1,5 pl 	Pšeničné otruby 45g - 10 pl 	Halušky, noky varené 45g - vážiť 	Proso 15g - 1,5 pl 	Chipsy 20g - vážiť 	Šošovica suchá 20g - 1 pl 	
Strúhanka chlebová 10g - 2 pl 	Jačmenná krupica 15g - 1,5 kopc. pl 	Žito celé zrno 20g - 2 pl 	Tarhoňa varená 45g - 2 pl 		Lístkove cesto 35g - vážiť 	Šošovica varená 45g - 3 pl 	

JEDNOTKY DIABETIKA SJ – CHJ – BE

Jablko 70g - 1 malý ks 	Maliny 100g - 1 jogurtový kelímok 	Brusnica 100g - 1 jogurtový kelímok 	Jahody 140g - vážiť 	Jablková šľava 0,1l - 1/10l 	
Banán so šupou 80g - 1-2 ks 	Baza čierna 110g - 1 jogurtový kelímok 	Ríbezľa červená 110g - 1 jogurtový kelímok 	Dula 140g - 1 ks 	Grapefruitová šľava 130ml - 1/8l 	
Banán bez šupy 50g - 1-2 ks 	Červený melón 200g - vážiť 	Jarabina 100g - vážiť 		Pomarančová šľava 130ml - 1/8l 	
Hruška 70g - 1 malá ks 	Čerešne s kôstkou 70g - 10 ks 	Nektarinka s kôstkou 100g - 1 ks 		Hroznová šľava 70ml - 1/16l 	
Černice 120g - 1 jogurtový kelímok 	Kiwi 110g - 1,5 ks 	Pomaranč 100g - 1 ks 		Citronová šľava 150ml - 1/2 pohára 	
Sušené ovocie 20g - vážiť 	Mandarínka 125g - 1 ks 	Papája 120g - 1/2 ks 		Mrkvová šľava 200ml - 2/10 l 	
Figy čerstvé 70g - 1 ks 	Mango 70g - 1/4 ks 	Ringlota 70g - 1 ks 		Cviklová šľava 125ml - 1/8l 	
Grapefruit 150g - 1/2 veľkého ks 	Marhuľa s kôstkou 100g - 2 ks 	Egreše 120g - 1 jogurtový kelímok 		Paradajková šľava 300ml - 1 pohár 	
Ananás 90g - 1 plátok 	Mišpuľa 95g - vážiť 	Višne 85g - 20 ks 			
Čučoriedky 80g - 3/4 jogurtového kelímku 	Broskyňa s kôstkou 120g - 1 ks 	Hrozno 60g - 9 bobúľ 			

Mlieko polotučné 200ml - 0,2l 	
Mlieko nízkotučné 200ml - 0,2l 	
Jogurt biely 200ml - 1 pohár 	
Biokys 200ml - 1 pohár 	
Kefir 300ml - 1,5 pohár 	
Mlieko kondenzované nesladené 100ml - mierať 	

SACHARIDOVÉ – VÝMENNÉ (CHLEBOVÉ) JEDNOTKY DIABETIKA SJ – CHJ – BE

Oriešky kešu 40g - 3 pl 	Vlašské orechy 90g - vážiť
Arašidy nelúpané 85g - 40 ks 	Mak 50g - vážiť
Arašidy lúpané 50g - 3 pl 	Jedlé gaštany so šupkou 40g - 3 ks
Lieskové oriešky 90g 	
Kokosový orech čerstvý 110g - vážiť 	
Kokosová múčka 100g - vážiť 	
Mandle 60g - vážiť 	
Orechy para 110g - vážiť 	
Píniové jadra 60g - vážiť 	
Pistácie 60g - vážiť 	

**POTRAVINY, KTORÉ VÔBEC NIE JE
NUTNÉ ZAPOČÍTAŤ DO SJ.**

Avokádo 	Cuketa 	Kaleráb 	Paprika 	Šampiňóny
Bambusové výhonky 	Červená kapusta 	Karfiol 	Rajčiaky 	Špargľa
Biela kapusta 	Čínska kapusta 	Kel 	Rebarbora 	Špenát
Brokolica 	Čínske huby 	Kyslá kapusta 	Red'kev 	Tekvica
Cesnak 	Hlívkový šalát 	Olivy 	Uhorky 	

**200g ČISTEJ HMOTNOSTI TÝCHTO
DRUHOV ZELENINY NIE JE NUTNÉ
ZAPOČÍTAŤ DO DENNÉHO PRÍJMU
SACHARIDOV.**

Artičoky 	Cibuľa 	Červená repa 	Fenikel 	Ružičkový kel
Zelená fazuľka 	Zeler 			

NÁZOV JEDLA - JEDNA PORCIA

SJ/(BE)

Kurací vývar s rezancami (cestovina 1 SJ)	250 ml	1 SJ
Šošovicová polievka sladká (zápražka 1 SJ, šošovica 1 SJ)	250 ml	2 SJ
Gulášová polievka (zemiaky 50g = 1 SJ + zápražka 1 SJ)	250 ml	2 SJ
Biftek s vareným vajcom a oblohou, zemiakové krokety	krokety - 80 g	2 SJ
Bravčové mäso na paprike, cestovina (omáčka 1 SJ + cestovina 140 g, 4 SJ)	cestoviny - 140 g	5 SJ
Francúzske zemiaky	250 g	5 SJ
Karfiolový mozoček so zemiakmi	zemiaky - 150 g	3 SJ
Lečo s chlebom	chlieb - 50 g	2 SJ
Pečené kura s ryžou	ryža - 100 g	2 SJ
Pstruh na masle so zemiakmi	zemiaky - 150 g	3 SJ
Zátreпка - zapražka (s vodou)	10 g	0,5 - 1 SJ
Omáčka k mäsu (šľava zahustená múkou)	100 g	1 SJ
Plnená paprika, zemiaky (ryža + šľava 2 SJ + zemiaky 3 SJ)	150 g	5 SJ
Králik na zelenine, slovenská ryža	slovenská ryža - 100 g	3 SJ
Zemiakové knedle plnené údeným mäsom a dusenou kapustou	zemiaková knedľa - 300 g	5 SJ
Údené mäso so špenátom, zemiaková knedľa	zemiaková knedľa - 150 g	3 SJ
Vyprážaný kapor so zemiakovým šalátom (strúhanka 30g, zem. šalát 150g)	150 g	5 SJ
Rizoto s bravčovým mäsom a syrom	ryža - 130 g	3 SJ

AKO POUŽÍVAŤ TABUĽKY.

- Lekár - diabetológ určí dané množstvo SJ na deň, individuálne podľa veku, hmotnosti, telesnej aktivity. Ďalej určí jednotlivé množstvá SJ pre 3 hlavné jedlá: a to raňajky, obed, večera a 3 medzijedlá a to: desiata, olovrant, 2. večera
- Čo započítavame do SJ?
Takmer všetko čo rastie a z toho čo nerastie iba mlieko a jogurt.
- 1 sacharidová jednotka = 10 g sacharidov
- Označenie môže byť nasledovné
SJ - sacharidová jednotka
CHJ - chlebová jednotka
BH - Broteinheit (hlavne u zahraničných výrobkov)
- V tabuľkách je uvedené množstvo danej suroviny v gramoch v prepočte na 1 sacharidovú jednotku a odhad danej suroviny.
- Odhad je uvedený:
pl - polievková lyžica
ks - kus
l - liter
- odhad, ktorý nie je uvedený nás informuje o tom, že danú surovinu treba vážiť
- V prvej časti sú uvedené škrobové produkty (výrobky) - obsahujúce tzv. zložené sacharidy
- V druhej časti je zobrazené ovocie a ovocné šťavy - obsahujúce tzv. ovocný cukor
- V tretej časti je mlieko a jogurt pre obsah mliečného cukru
zeleninu môže diabetik konzumovať bez obmedzenia, ale musí si dávať pozor na mrkvu, kukuricu a hrášok (sledovať množstvo)
- Ostatné suroviny ako mäso, vajcia, mliečne výrobky sa nezapočítavajú pre nízky alebo žiadny obsah sacharidov. Voľné polievky su ponechané k zapísaniu si niektorých surovín na 1SJ, podľa individuálnych požiadaviek pacienta, po konzultácii s diétnou sestrou.
- Cieľom je, aby glykémia (hladiny krvného cukru) boli v doporučených hodnotách. Preto je potrebné, aby sa dodržiaval rozpis SJ podľa doporučenia lekára.
- Dodržiavanie diétného režimu a dodržiavanie terapie nás bude viesť k celkovo úspešnej liečbe.

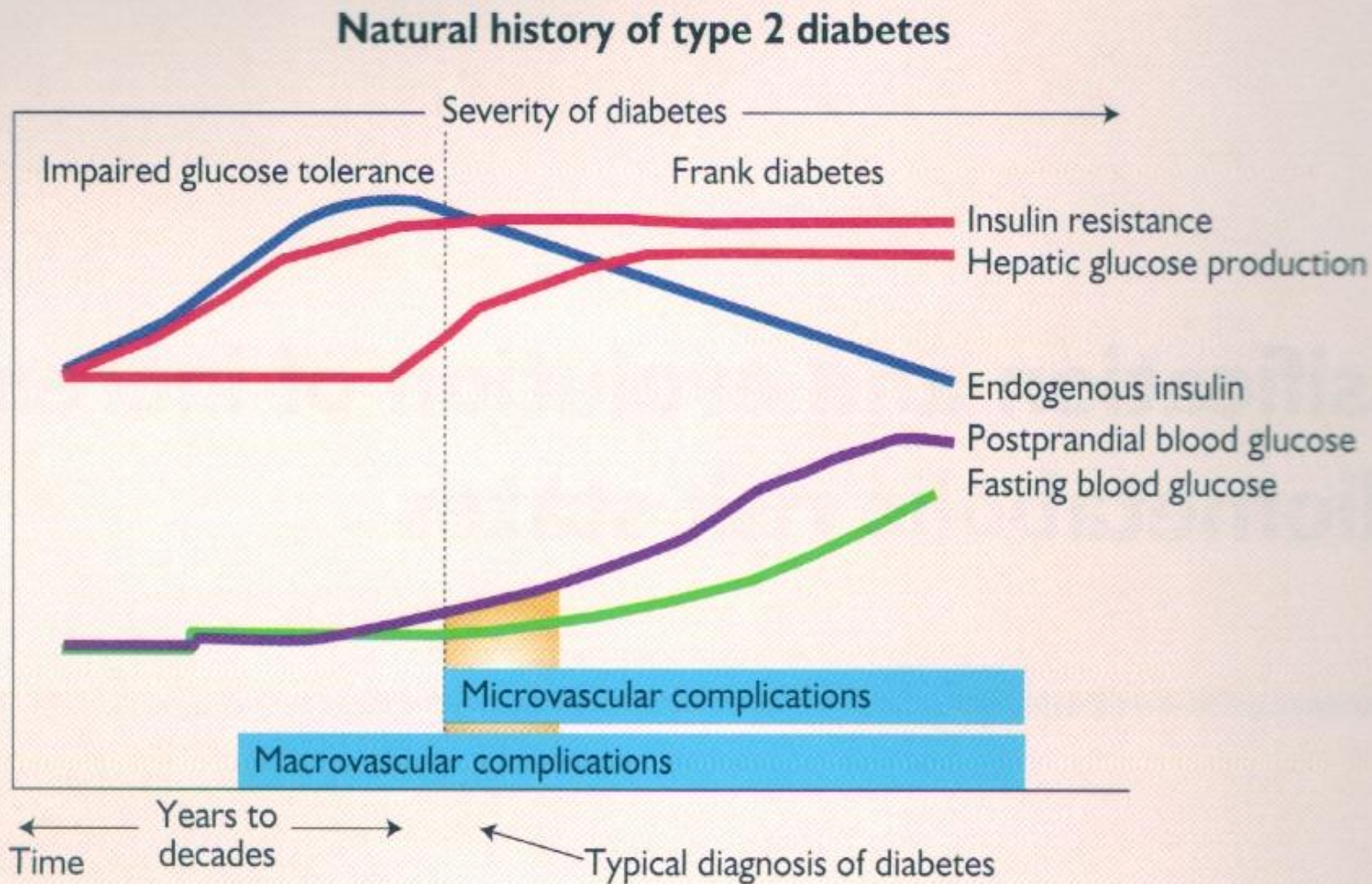

Ako ďalej?

- **Pozitíva jednoznačne prevažujú**
- **Zhodnotiť vždy indikáciu a compliencie pacienta**
- **Nastaveného pacienta nechať regulovať si režim aj počas hospitalizácie / zvážiť kontraindikácie**
- **Dobre nastavený pacient je na lačno s glykémiou pod 5,6 mmol/L a po jedle pod 7,9 mmol/L**
- **Počas hospitalizácie pacienta s pumpou informovať konziliárneho diabetológa o ňom**

Rozvoj diabetu 2.typu

Mýty a falošné predstavy

- diabetik ma jest' často a menej
- čo neobsahuje „cukor“/sacharidy
– bez obmedzenia môže konzumovať
- hneď niečo zajem, keď sa cítim čudne!
- ja poznám =hypko=!
- bez druhej večere sa to nedá
- moja cukrovka je problém diabetológa
(“cukrára“), ved' ja robím čo môžem!

DIABETICKÁ DIÉTA

4200 kJ (1000 kcal)

C: 200 g T: 45 g B: 75 g

RAŇAJKY:

Čaj, 50 g celozrnný chlieb,
50 g tvarohová pomázanka
s redkvičkou a pažitkou

2 SJ

700 kJ

DESIATA:

150 g ovocie (pomaranč)

1 SJ

280 kJ

OBED:

100 g grilovaný pstruh,
150 g varená zelenina,
130 g (4 PL) zemiaky

2 SJ

1340 kJ

OLOVRANT:

150 g biely jogurt

1 SJ

200 kJ

VEČERA:

Zeleninové rizoto 8 PL
(z toho 90 g {4 PL} ryža),
šalát

2,5 SJ

1800 kJ

Použité skratky:

C - cukry
kJ - kilojouly

T - tuky
kcal - kilokalórie

B - bielkoviny
g - gramy
4,2 kJ = 1 kcal

SJ - sacharidové jednotky
PL - polievkové lyžice

DIABETICKÁ DIÉTA

7980 kJ (1900 kcal)

C: 260 g T: 60 g B: 80 g

RAŇAJKY:

Biela káva (200 ml mlieko),
100 g celozrnný chlieb,
rastlinné maslo (Flora),
50 g tofu syr, zelenina

5 SJ

1500 kJ

DESIATA:

54 g müsli tyčinky

2,5 SJ

800 kJ

OBED:

Polievka hrášková,
plnené morčacie rezne,
(80 g morčacie rezne,
25 g šunka, 25 g tvrdý syr
{do 30 % tuku}),
200 g (6 PL) zemiaky,
zeleninová obloha

4 SJ

3100 kJ

OLOVRANT:

Jogurt s ovsenými vločkami
(150 ml jogurt biely, 2 PL ovsené vločky)

2 SJ

460 kJ

VEČERA:

Strukoviny s dusenou kapustou,
(100 g fazuľa, šošovica, 200 g kyslá
alebo hlávková kapusta),
135 g (6 PL) ryža

4,5 SJ

2000 kJ

2. VEČERA:

340 g ovocie (grapefruit)

2 SJ

280 kJ

Použité skratky:

C - cukry
kJ - kilojouly

T - tuky
kcal - kilokalórie

B - bielkoviny
g - gramy
4,2 kJ = 1 kcal

SJ - sacharidové jednotky
PL - polievkové lyžice

STRAVOVACÍ
DIABETIKA 2

1700

STRAVOVACÍ R
DIABETIKA 2

1900

STRAVOVACÍ REŽIM
DIABETIKA 2. TYPU
2300 kcal (24 SJ)

BERLIN-CHEMIE
MENARINI GROUP

DIABETES

Korekcia predstáv pacienta

Reálne očakávania

✓Potrebujem 3-6 mesiacov na to, aby som si zvykol na liečbu pumpou.

✓Pri liečbe pumpou sa cítim **lepšie**.

✓Budem mať viac voľnosti pri výbere jedla a budem môcť jesť menej pravidelne ako doteraz.

✓Budem mať lepšie vyrovnanú cukrovku.

✓Budem si musieť kontrolovať glykémie častejšie ako teraz.

✓Budem musieť občas "zajesť" ľahšiu hypoglykémiu.

Nereálne očakávania

☐ Ihneď si zvyknem na liečbu.

☐ Pumpou si vyliečim diabetes.

☐ Nebudem musieť dodržiavať diétu.

☐ Budem mať normálne glykémie.

☐ Nebudem si musieť často merať glykémie.

☐ Nebudem mať hypoglykémie.